

Aleksandr SEGAL

DOCTORAL DISSERTATION

EMOTIONS AND CONFIRMATION
BIAS IN SIMULATED
CHILD SEXUAL ABUSE
INVESTIGATIVE INTERVIEWS

SOCIAL SCIENCES,
PSYCHOLOGY (S 006)
VILNIUS, 2024



Mykolas Romeris
University

MYKOLAS ROMERIS UNIVERSITY

Aleksandr Segal

EMOTIONS AND CONFIRMATION BIAS
IN SIMULATED CHILD SEXUAL ABUSE
INVESTIGATIVE INTERVIEWS

Doctoral Dissertation
Social Sciences, Psychology (S 006)

Vilnius, 2024

The doctoral dissertation was written from 2017 to 2023 and defended at Mykolas Romeris University according to the right to carry out doctoral studies provided to Vytautas Magnus University and Mykolas Romeris University under the order of the Minister of Education, Science and Sport of the Republic of Lithuania, dated 22 February 2019, No. V-160.

Scientific supervisor:

Prof. Dr. Rita Žukauskienė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Psychology, S 006).

Scientific consultant:

Prof. Dr. Pekka Olavi Santtila (New York University Shanghai, China, Social Sciences, Psychology, S 006).

The doctoral dissertation will be defended in the Psychology Science Council of Mykolas Romeris University and Vytautas Magnus University:

Chairperson:

Prof. Dr. Aistė Diržytė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Psychology, S 006).

Members:

Prof. Dr. Karl Ask (University of Gothenburg, Sweden, Social Sciences, Psychology, S 006);

Prof. of Practice Dr. Julia Korkman (Åbo Akademi University, Finland, Social Sciences, Psychology, S 006);

Prof. Dr. Mykolas Simas Poškus (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Psychology, S 006);

Prof. Dr. Jolanta Sondaitė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Psychology, S 006).

The doctoral dissertation will be defended in the public meeting of the Psychology Science Council on the 22nd of March 2024, at 10:00 AM at Mykolas Romeris University, Room L-102.

Address: Didlaukio str. 55, LT-08303 Vilnius, Lithuania.

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

Aleksandr Segal

EMOCIJOS IR PATVIRTINIMO ŠALIŠKUMAS
SIMULIACINĖSE VAIKŲ SEKSUALINIO
SMURTO TIRIAMOSIOSE APKLAUSOSE

Mokslo daktaro disertacija
Socialiniai mokslai, psichologija (S 006)

Vilnius, 2024

Mokslo daktaro disertacija rengta 2017–2023 metais, ginama Mykolo Romerio universitete pagal Vytauto Didžiojo universitetui su Mykolo Romerio universitetu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. V-160 suteiktą doktorantūros teisę.

Mokslinė vadovė:

prof. dr. Rita Žukauskienė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, S 006).

Mokslinis konsultantas:

prof. dr. Pekka Olavi Santtila (Niujorko universitetas Šanchajuje, Kinijos Liaudies Respublika, socialiniai mokslai, psichologija, S 006).

Mokslo daktaro disertacija ginama Mykolo Romerio universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto psichologijos mokslo krypties taryboje:

Pirmininkė:

prof. dr. Aistė Diržytė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, S 006).

Nariai:

prof. dr. Karl Ask (Geteborgo universitetas, Švedijos Karalystė, socialiniai mokslai, psichologija, S 006);

prof. dr. Julia Korkman (Åbo Akademi universitetas, Suomijos Respublika, socialiniai mokslai, psichologija, S 006);

prof. dr. Mykolas Simas Poškus (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, S 006);

prof. dr. Jolanta Sondaitė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, psichologija, S 006).

Mokslo daktaro disertacija bus ginama viešame psichologijos mokslo krypties tarybos posėdyje 2024 m. kovo 22 d. 10 val. Mykolo Romerio universitete, L-102 auditorijoje.

Adresas: Didlaukio g. 55, LT-08303 Vilnius.

Padėka

Esu dėkingas visiems, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai yra prisidėję prie mano disertacijos rengimo.

Noriu išreikšti nuoširdžią padėką savo mokslinei vadovei prof. dr. Ritai Žukauskienei, kuri mane pastebėjo ir įkvėpė išbandyti save doktorantūros studijose, kas man visą laiką atrodė kaip neįveikiamas iššūkis. Esu be galo dėkingas už Jūsų didžiulę kantrybę, supažindinimą su akademinio gyvenimu ir įtraukimą į jį bei visapusišką palaikymą ir laisvės suteikimą. Šioje kelionėje skatinote tobulėti ir neieškoti lengviausių kelių ir sprendimų, visada buvote šalia kai reikėjo patarimo ar refleksijos dėl įvairių sprendimų. Jei ne Jūsų padrąsinimai, nukreipimai ir palaikymas, abejoju ar turėčiau tiek ir tokio lygio pasiekimų akademinėje srityje.

I am very fortunate to have met Prof. Dr. Pekka Santtila. Your guidance and mentorship have truly been life-changing for me. Your ability to make even the most complex topics fun and exciting has inspired and motivated me to delve deeper into the subject matter and pursue my academic interests with enthusiasm and joy. You have not only imparted knowledge but also inspired and provided invaluable support every step of the way. With every conversation we had I learned something new and interesting.

Esu dėkingas UNCOVABUSE tyrimo komandai: prof. dr. Ritai Žukauskienei, dr. Aistei Bakaitytei, dr. Laurai Ustinavičiūtei – Klenauskei, prof. dr. Godai Kaniušonytei, prof. dr. Shumpei Haginoya ir prof. dr. Pekka Santtila už pagalbą, kantrybę, palaikymą, konstruktyvumą ir tiesiog už tai, kad su jumis buvo smagu, lengva ir malonu įgyvendinti šį projektą.

Esu dėkingas savo kolegoms: dr. Oksanai Malinauskienei, dr. Audrai Balundei, Gintautui Katuliui, Faustui Antanaičiui, Dainorai Šakinytei ir Tatjanai Dragan, už pasikalbėjimus, nuolatines pertraukas ir pasidalinimus įvairiomis patirtimis įvairiomis temomis.

Esu dėkingas Simonui Audickui, kuris padėjo susisteminti milžiniškus masyvus duomenų būsimoms analizėms ir kuravo mūsų bendrą profesinę veiklą, kai man reikėjo daugiau dėmesio skirti akademiniam tikslams.

Esu dėkingas savo draugams: Justinai R., Grigorijui ir Laurai S., Jonui ir Svetlanai J., Michailiui ir Gintarei F, Liucianui K., Patricijui ir Erikai C., Aleksandrai K. ir Isaak A., Dianai C. už motyvaciją, palaikymą ir domėjimąsi mano profesine ir akademinė veikla, buvimą kartu, retkarčiais vakarinius ir į naktį peraugančius pasisėdėjimus bei linksmą laisvalaikį.

Esu dėkingas tėvams Vladimirui ir Alai, broliui Leonui, seneliams Asya ir David, dėdei Emil ir jo žmonai Marianna, pusseserei Yulianna ir jos vyrui Michael, uošviams Lioliai ir Dmitrijui, močiutei Janinai už besąlygišką šilumą, meilę, palaikymą ir tikėjimą manimi.

Esu dėkingas tetai Irinai, močiutei Basia, pusbroliui Sergey, kurie nesulaukė šios dienos, bet žinau kad didžiavosi ir džiaugėsi mano pasirinkimais ir sprendimais.

Labiausiai esu dėkingas savo žmonai Karinai už tvirtumą, kantrybę, palaikymą ir pagalbą visos šios kelionės metu. Žinau, kad džiaugiesi, jog ši kelionė eina į pabaigą, tad ne užilgo pradėsime planuoti naujas. Myliu!

TABLE OF CONTENTS

| | |
|--|----|
| 1. INTRODUCTION..... | 9 |
| 1.1 Prevalence of Child Sexual Abuse..... | 9 |
| 1.2 Child Sexual Abuse Investigations..... | 11 |
| 1.2.1 Investigative Problems..... | 12 |
| 1.2.2 Best Practice Recommendations for Child interviewing..... | 13 |
| 1.2.3 Child Interviewing in Legal Settings | 14 |
| 1.3 Knowledge Gap in Research of Emotions in Child Sexual Abuse Interviewing . | 16 |
| 2. AIM AND OBJECTIVES..... | 19 |
| 2.1 Overall Aim..... | 19 |
| 2.2 Objectives | 19 |
| 3. METHODS..... | 20 |
| 3.1 Samples | 20 |
| 3.1.1 Sample I: Emotional Reactions to Avatars with Child Sexual Abuse (vs. no Abuse) (Study I)..... | 20 |
| 3.1.2 Sample II: Confirmation Bias in CSA Interviews (Study II) | 20 |
| 3.1.3 Sample III: Role of Emotions on CSA Interview Assessment (Study III)..... | 20 |
| 3.1.4 Sample IV: Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in Question Formulation in CSA Interviews (Study IV and V) | 21 |
| 3.2 Instruments..... | 21 |
| 3.3 Procedure | 22 |
| 3.4 Statistical Methods..... | 24 |
| 3.5 Contribution Remarks..... | 25 |
| 3.6 Ethical Approval..... | 25 |
| 4. RESULTS | 26 |
| 4.1 Study I: Emotional Reactions to Avatars..... | 26 |
| 4.2 Study II: Confirmation Bias in CSA Interviews | 26 |
| 4.3 Study III: Role of Emotions on CSA Interview Assessment..... | 26 |
| 4.4 Study IV and V: Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in Question Formulation in CSA Interviews | 26 |
| 5.DISCUSSION | 28 |
| 5.1 Reacting Emotionally to Child Sexual Abuse (vs. not) Details..... | 28 |
| 5.2 Confirmation Bias in Simulated CSA Interviews | 29 |
| 5.3 The Effects of Emotion on the Assessment of Child Sexual Abuse Interviews..... | 29 |
| 5.4 Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in CSA Interviewing | 30 |
| 5.5 Limitations, Strengths, and Practical Implications..... | 32 |
| 6. GENERAL CONCLUSIONS | 35 |
| Study I: | 36 |

| | |
|---|----|
| Avatars with child sexual abuse (vs. no abuse) scenarios elicit different emotional reactions..... | 36 |
| Study II:..... | 37 |
| Confirmation bias in simulated CSA interviews: How abuse assumption influences interviewing and decision-making processes? | 37 |
| Study III:..... | 38 |
| The effect of emotions on the assessment of child sexual abuse interviews | 38 |
| Study IV: | 39 |
| Are emotions and psychophysiological states experienced when observing a child sexual abuse interview associated with confirmation bias in subsequent question formulation? | 39 |
| Study V:..... | 40 |
| Associations between emotions and psychophysiological states and confirmation bias in question formulation in ongoing simulated investigative interviews of child sexual abuse..... | 40 |
| SANTRAUKA..... | 41 |
| REFERENCES..... | 68 |

LIST OF STUDIES

1. Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., Kaniušonytė, G., & Santtila, P. (2022). Avatars with child sexual abuse (vs. no abuse) scenarios elicit different emotional reactions. *Psychology, Crime & Law*, 1-21. DOI:10.1080/1068316X.2022.2082422
2. Zhang, Y., Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., & Santtila, P. (2022). Confirmation bias in simulated CSA interviews: How abuse assumption influences interviewing and decision-making processes? *Legal and Criminological Psychology*, 27, 314-328. DOI: 10.1111/lcrp.12213
3. Segal, A., Kaniušonytė, G., Bakaitytė, G., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). The effects of emotions on the assessment of child sexual abuse interviews. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s11896-022-09571-1>
4. Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Klenauskė, L., Haginoya, S., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (manuscript submitted for publication). Are emotions and psychophysiological states experienced when observing a child sexual abuse interview associated with confirmation bias in subsequent question formulation?
5. Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Klenauskė, L., Haginoya, S., Zhang, Y., Pompedda, F., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). Associations between emotions and psychophysiological states and confirmation bias in question formulation in ongoing simulated investigative interviews of child sexual abuse. *Frontiers in Psychology*. 14:1085567. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1085567

1. INTRODUCTION

In the history of almost every country there is a viral scandal about an alleged pedophilia case that raises a stir among the public. Lithuania is no exception. In 2009 the entire country focused on the case of Garliava (also known as Lithuanian pedophilia case) and how it developed (Mažylis et al., 2013). Almost 15 years later Lithuania is exposed to another viral pedophilia scandal (Ragauskienė, 2023). Such events are being widely broadcasted in the media and naturally evoke lots of emotional reactions (McCartan et al., 2015) amongst politicians, lawmakers and law enforcement personnel, child protective services and health care professionals, teachers, parents and basically every other conscious member of society. This in turn raises awareness and challenges appropriate institutions to act: improve the response and investigation algorithm, improve laws, educate law enforcement personnel, train other professionals who would know how to act in alleged child sexual abuse cases, create specialized help centers, educate the public and so on. However, alleged child sexual abuse cases raise certain fundamental problems. First, in most cases there is no hard evidence of the suspected crime and in order to convict a person the judge has to have no doubts (Berryessa et al., 2023). This naturally emphasizes the importance of eliciting truthful and reliable information from children through investigative interviewing (e.g., Lamb et al., 2007). Thus, the second problem is related to the quality of investigative interviewing, that is, the interviewer's ability to adhere to best practice recommendations (e.g., Ahern et al., 2018). Further, when people are confronted with immoral acts, such as child sexual abuse, it can be safely assumed, that an emotional response or set of emotional responses will follow (Ask and Granhag, 2007; Oxburgh et al., 2006), even for experts in the field (Magnusson et al., 2021). Therefore, the emotional aspect and its impact on investigative interviewing, which has not received enough attention so far, needs not to be overlooked. Lastly, a more in depth understanding of the effects of emotions on biases and prejudices, assessment of child sexual abuse interviews and strengthening of interviewer's skill through question formulation training would overall contribute to higher quality of child sexual abuse investigations.

1.1 Prevalence of Child Sexual Abuse

Most court hearings are usually open for the public to spectate, however certain cases are being investigated behind closed doors and all parties involved sign non-disclosure agreements that are valid until the case is resolved. However, during resonant cases, such as child sexual abuse (CSA), especially if famous or high-status people (e.g., celebrities, politicians, representatives of different confessions) are involved, usually some information is being leaked to the media and emphasized at least for some period of time. During such periods the public awareness about CSA increases, and demands towards stronger judgements, harsher penalties and professional interventions are being requested. For such decisions to be considered, decision-makers need to have a grasp on the scale of the problem. Since CSA is mostly a latent crime, it is

difficult to gather accurate prevalence data and get a deeper insight into which aspects of CSA phenomena could be targeted by legislators to prevent and reduce such crimes by improving public health care strategies and allocating adequate resources.

Most of the studies on worldwide prevalence of CSA report slightly different findings, however they are in the range of 6.6 - 24.0% for men and women respectively (see Table 1). Such CSA prevalence estimations allow one to get a grasp on the scale of the problem and in itself already shows that the problem requires collective attention from those who may have an effect.

Table 1

CSA prevalence rates around the world in systematic reviews/meta-analyses.

| | For women % | For men % |
|---------------------------|-------------|-----------|
| Pan et al., 2021 | 24.0 | - |
| Barth et al., 2013 | 15.0 | 8.0 |
| Stoltenborgh et al., 2011 | 16.4 - 19.7 | 6.6 - 8.8 |
| Pereda et al., 2009 | 19.7 | 7.9 |
| Putnam, 2003 | 16.8 | 7.9 |

In Lithuania in a retrospective representative study including youth aged 18 - 29 ($N = 2000$, 47.65% women, M age = 23.89, $SD = 3.59$) Žukauskienė and colleagues (2023) investigated not just the general prevalence rates of CSA in Lithuania, but prevalence and frequencies of different forms and in different age groups, as well as frequencies for perpetrators in general and for different abuse forms. It was reported that 15.9% of participants experienced any form of CSA, more specifically 18.5% prevalence rate amongst women and 13.5% amongst men was reported. Women accounted for a higher proportion of those who experienced CSA compared to men (55.7% vs. 44.3%). Most prevalent form of CSA (11.7%) was related to writing sexual things about the person or speaking in a sexual way. 4.4% and 1.2% accounted for forceful looking or showing of private body parts and forceful posing for sexual or pornographic pictures, respectively. And accordingly, 6.2% and 5.0% accounted for physical intrusions, such as touching or forcing to touch private body parts and forced sexual intercourse. Prevalence rate patterns were similar for males and females in all forms of CSA for different age groups and increased with age, with the exception of being forced to look at or expose one's private parts, which both males and females indicated had the highest prevalence rates in the 7–13 age group, and being forced to pose for sexual or pornographic images, which both males and females indicated had the same prevalence rates in the 14–18 age group. Most CSA perpetrators were friends or peers for all forms. Stepfathers or mother's partner was the second most frequent type of perpetrator. In the context of the family (fathers, stepfathers, and brothers), as well as

in sports, education, and other areas, men were the primary offenders. In romantic relationship contexts women were more often to become perpetrators. Regardless of the type of CSA, the vast majority of participants (86.0–95.8%) reported only one offender, and there were no obvious distinctions between the various forms of abuse. For 9% of the victims, the most serious kind of abuse, which involved more than one instance of sexual contact, multiple perpetrators were involved. Additionally, Žukauskienė and colleagues (2023) examined the relative prevalence of intrafamilial offenders. According to reports, stepfathers and stepmothers were the most common offenders in an intrafamilial context. Girls who spent most of their childhood with their biological father, stepfather, and stepmother were more likely to experience CSA while boys were at greater risk to experience CSA from their biological mothers with whom they lived the majority of their childhood. Such prevalence rates are in line with international and European meta-analyses (Table 1), but differ from those reported in a recent US sample (5.6% for girls and 1.9% for boys) (Gewirtz-Meydan and Finkelhor, 2020) and from recent findings in Lithuania (Kazlauskas et al., 2022; Laurinaitytė et al., 2022; Želvienė et al., 2020) probably due to differences in operationalization of CSA, different age ranges, as well as sampling methods. However, most studies reveal that most often CSA cases occur among peers (adolescents aged 14-18) (e.g., Finkelhor et al., 2014; Gekoski et al., 2016). Prevalence rates reported by Žukauskienė and colleagues (2023) also contradict the numbers reported by official statistics (Statistics Lithuania, 2022) which allows us to assume that officials might not be aware of the actual magnitude of the CSA phenomena. Thus, these findings could be useful in CSA investigations (e.g., to know the likelihood of different types of allegations in CSA investigations) as well as for planning relevant preventive policy measures in, for example, schools.

1.2 Child Sexual Abuse Investigations

Most cases, in order to end up in court, usually contain some kind of hard evidence that the prosecution can rely on and prove that a crime has been committed and thus the prosecution seeks to connect the evidence to the accused (Valutytė et al., 2022). However, in some instances gathering undeniable evidence is either too difficult or simply impossible. In a study about experiences of Lithuanian law enforcement officers (judges, prosecutors, police officers, court psychologist and NGO representatives) in cases of domestic violence, conducted by Valutytė and colleagues (2022) it was found, that psychological, economical, and sexual abuse cases rarely end up in court due to absence of objective evidence. Similar problems can be seen in cases of CSA, and not only in Lithuania, but worldwide (Connolly et al., 2015). In cases of alleged CSA, the task is to figure out whether the crime has happened and, if so, what has happened. Thus, in most cases, the child becomes the only source of evidence, and therefore the whole investigation and its outcome is centered around gathering the most accurate and reliable information through child interviewing (Burrows and Powell, 2014).

1.2.1 Investigative problems

In cases where the whole prosecution process depends on one source of information, that is the child, it is vital to gather any available evidence that the judge would consider admissible. In cases of CSA such evidence could be medical reports, psychological and psychiatric expert evaluations, suspect confessions, or other technical evidence such as messages or photo/video materials. However, each of these potential sources of evidence can be inconclusive and problematic in themselves.

Medical reports. Analysis of Lithuanian court practice (Girdenis et al., 2022) shows that if the allegation of CSA includes penetrative actions, it becomes a subject of mandatory proof. In such investigations, medical statements are used to evaluate the reliability of a child's statement of sexual abuse (Joki-Erkkila et al., 2014). However, it is also known that in some cases the fact of penetration cannot medically be proven and diagnosed for certain if sufficient time has passed (Watkeys et al., 2008). Also, it may be the case, that for different reasons, children might provide inaccurate information regarding their experience of sexual abuse. It might be reported by children that penetration has occurred, while evidence from clinical examinations reveal that it is more likely that it did not, or there was no evidence of physical traces detected. Judging from the child's story it might be that non-penetrative genital contact occurred (Anderst et al., 2009), suggesting that children might not be able to distinguish genital contact or labial penetration from vaginal penetration. Thus, medical reports sometimes can be inconclusive.

Psychological and psychiatric expert evaluations. Guidelines for conducting psychological and psychiatric evaluations are presented in numerous articles and textbooks and are clearly stated in the laws and ethics code that regulates governmental experts (LR Justice Minister, 2020). It may be assumed, that experts should be the ones who are capable to conduct an evaluation that would provide clear and unquestionable answers for the fact finders, however an increasing amount of research reveals, that experts' decisions can be inconclusive and incorrect (e.g., Dror and Scurich, 2020) and affected by different biases (Dror, 2020). Furthermore, in cases of CSA, when there is no undeniable evidence that the crime has been committed, experts cannot provide a definitive conclusion due to non-existence of specific diagnostic criteria indicating CSA (Bruck et al., 2006; London et al., 2008; McGuire and London, 2017). For this reason, only reliable statements from the children can have probative value (Burrows and Powell, 2014; Lamb et al., 2018; London et al., 2005).

Suspect confessions. Suspect confession is a very desirable outcome of any CSA investigation. It could relieve the burden of a child victim to testify and add to a faster and smoother process. Also, a number of studies have shown that cases with suspect confession were more likely to be prosecuted (Duron, 2018; Ernberg et al., 2018; Sumampouw et al., 2020; Walsh et al., 2010). Admission of guilt not only eases the decision to prosecute (Duron, 2018), but also increases the likelihood of a conviction (Lippert et al., 2010). In a study of suspect confessions in CSA cases Lippert and colleagues (2010) reported different significant factors that are related to increased likelihood of

a suspect confession. They found that suspect confession is more likely when children are older and unrelated to the suspect, penetration has occurred, suspects were younger, children have fully disclosed the abuse, another child also reported sexual abuse by the suspect and presence of a corroborating witness. Also, a higher proportion of suspects confessed when abuse has happened more than once and eyewitness evidence was present. However, the last two were only marginally significantly related to suspect confession. Overall, Lippert and colleagues (2010) reported a 30 % (true) confession rate among examined communities. However, it is also worth mentioning that not all confessions are true. For example, in a high-profile case “Central Park Jogger” in 1989 five juveniles falsely confessed to beating and raping of a women, which resulted in her death. Juveniles were convicted and imprisoned until exonerated by DNA evidence and a true confession from the actual perpetrator, who was already serving time in a prison. Even though the reported percentages of false confessions are small (1-12 % depending on the sample population), belief that people do not confess to crimes they did not commit is a myth (Kassin, 2008).

Technical evidence. Forensic technical evidence such DNA analysis (Thackeray et al., 2011), digital evidence, electronic communications and video recordings (McCartan and McAlister, 2012) can be crucial in supporting investigations and legal proceedings. Thackeray and colleagues (2011) suggest a 24-hour time frame to conduct body swabs after alleged sexual assault in order not to miss out an opportunity to establish a link between the suspect and the abuser using DNA evidence. Further, technological evidence can actually serve as evidence of the abuse. Seized computers, smartphones or other electronic devices may reveal chat logs, images, videos or other digital content that may help establish the nature of the relationship, grooming tactics and identify involved individuals as well as corroborate the victim’s statements (Dodge et al., 2019). However, the same set of evidence might not reveal any significant information, thus might strengthen the non-abuse hypothesis. Therefore, technical evidence, if existent, can provide more opportunities for smoother investigation if acquired in time.

Despite an array of possibilities to gather different types of evidence, it is quite possible that medical, psychological, and psychiatric evaluations will not be definitive; technical evidence might not be gathered in time or might not exist; and the suspect will not confess. In such cases, based on the outcome of the child interview, a decision will be made to either continue with the prosecution or dismiss the case due to absence of corroborative evidence. Thus, the quality of the child interview is of crucial importance.

1.2.2 Best Practice Recommendations for Child interviewing

Historically, in the legal context, children were not considered as reliable witnesses, due to social, psychological, physical, and cognitive immaturity (Bala et al., 2001). Child’s perceptions, memory, inability to resist influence from adults, and lack of critical thinking can easily result in a distorted or even false account (Hershkowitz, 2001) (e.g., McMartin preschool trial). However, research has established that even four-year

old children can be reliable witnesses and provide important and accurate information regarding the allegation of the abuse (Cederborg et al., 2013) if best practice recommendations are applied by the interviewers (Thoresen et al, 2009; Lamb, 2016). Best practice recommendations advise interviewers to use open-ended questions that are likely to elicit rich in details, spontaneous and reliable information regarding past events (Ahern et al., 2018), while closed-ended questions tend to have the opposite effect (Saywitz and Camparo, 2009). Even though the recommendation for the interviewers looks simple enough, multiple researchers have repeatedly demonstrated that in practice it is not sufficiently followed, and interviewers tend to ask large proportion of closed-ended, leading, and suggestive questions (e.g., Baugerud et al., 2023, Santtila et al., 2004). Nowadays it is clear that such questions can damage children's reports that will have undesirable consequences, such as: putting children through lengthy and exhausting proceedings with high possibility that experts will evaluate such interviews as inconclusive and inadmissible; falsely conflicting and innocent person; or acquitting an abuser thus possibly allowing to repeat offenses against other children (La Rooy et al., 2015). It could be hypothesized that interviewers are being affected by their own emotions and biases in terms of their decision-making, observations, question formulation and questioning strategies in general, even without realizing it (Huang, 2021). This hypothesis is presented and evaluated in the present thesis.

1.2.3 Child Interviewing in Legal Settings

The NICHD protocol is recognized as an effective tool to help interviewers follow best-practice recommendations (Lamb et al., 2007; Brown et al., 2019) and facilitates the assessment of credibility when conducting forensic interviews with children (Hershkowitz et al., 2007). The NICHD protocol navigates through all stages of the investigative interview and aims to convert evidence-based recommendations into practical guidelines. Its objective is to improve the retrieval of detailed, comprehensive, and accurate testimonies of abuse from young victims and witnesses. Narrative accounts are encouraged by conducting a supportive interview via rapport building, adapting interview practices according to children's developmental levels and capabilities (avoiding linguistic complexities and interruptions), preparing children to become information providers by presenting ground rules and training them to retrieve event specific episodic memories while maximizing the interviewer's use of open-ended questions which stimulates free recall memory (Lamb et al., 2007; Hershkowitz et al., 2007). Interviewers who use open-ended questions are likely to elicit more accurate information in terms of length and number of details when compared to closed and specific questions (La Rooy et al., 2015). Generally, it is well established that the NICHD protocol improves the quality of information obtained from the alleged victim (Lamb et al., 2007; Lamb et al., 2003).

In 2019 in a conference held by the Lithuanian National Court Administration "Forensic psychologist - a catchy slogan or real help?" it was presented that psychologists working in Lithuanian courts conduct child interviews according to "Ten Step

Investigative Interview” guidelines by T. D. Lyon (2005) which is an adaptation of the NICHD Investigative Interview Protocol. The Ten Step Investigative Interview can be divided into two parts: preparation for the interview via instructions to the child and the actual interview. The first part consists of four instructions (don` t know, don` t understand, you` re wrong, ignorant interviewer) followed by asking to promise to tell the truth and then starting the actual interview. The DON` T KNOW instruction states: “If I ask you a question and you don` t know the answer, then just say, “I don` t know.” The DON` T UNDERSTAND instruction states: “If I ask you a question and you don` t know what I mean or what I` m saying, you can say, “I Don` t know what you mean” I will ask it in a different way.” The YOU` RE WRONG instruction instructs to tell a child: “Sometimes I make mistakes or say the wrong thing. When I do, you can tell me that I am wrong. The IGNORANT INTERVIEWER instruction explains to the child: “I don` t know what` s happened to you. I won` t be able to tell you the answers to my questions. Such interview instructions improve interviews; however, their effect can easily be evaporated by a suggestive interview (Lyon, 2017). A study by Fessinger and colleagues (2021) on use and practice of ground rules in child forensic interviewers revealed that presentations and practice of ground rules significantly differed according to children` s age. Interviewers were more likely to practice but less likely to present the ground rules to younger children (4-9 years) compared with older children (10-12 years). It may be suggested that interviewers hold certain beliefs regarding the efficacy of ground rules with younger children (Fessinger et al., 2021). The second part consists of practicing a narrative, e.g., asking to talk about things you like to do (following with “tell me more” questions). Then the interview is followed by questions eliciting a child` s response that would identify the topic related to the actual allegation. Eighth and ninth steps are related to allegation follow up and eliciting more details about it, while the interviewer is suggested to avoid close-ended and option-posing questions. The last step is also designed to gather more additional information related to other multiple incidents if such had taken place. Generally, the second part of Ten Step protocol is designed so that the interviewer would be encouraged to ask as many open-ended questions as possible, thus instead of receiving confirming or disconfirming answers, the interviewer would actually help the child elicit more details and a richer narrative about the situation.

However, despite substantive evidence that open-ended questions are the most effective in eliciting longer and more accurate responses enriched with more details and irrespective of what interviewing protocols are being used, interviewers still make mistakes during the interview, that is, rarely use open-ended questions (Korkman et al., 2006; La Rooy et al., 2015; La Rooy et al., 2011; Lamb, 2016) resulting in partial or even misleading information (Santtila et al., 2004; Leach et al., 2022). Such mistakes need to be corrected with ongoing feedback (Lamb, 2016). An alternative way of teaching interviewers is by using computer-generated child avatars or simulated avatar interviewing (Pompedda et al., 2015; Pompedda et al., 2017). Simulated avatar interviewing has been proven to be effective in improving the use of open-ended questions in both students and professionals (Pompedda et al., 2015; Haginoya et al., 2020) and

the training effects transfer both to mock-interviews with children (Pompedda et al., 2020). Therefore, simulated avatar interviews can be used as a tool to study fundamental psychological processes, such as building the interviewing skill in accordance with best practice guidelines (ability to conduct an interview using mostly open-ended questions) and factors that impact this process, such as emotions, psychophysiological responses, and confirmation bias.

1.3 Knowledge Gap in Research of Emotions in Child Sexual Abuse Interviewing

There is a widely held incorrect belief that experts are impartial and immune to biases (Kukucka et al., 2017) even though the latter are inherent aspects of human information processing (Oberlader and Verschuere, 2023). Kunkler and Roy (2023) point out that cognitive bias refers to influences that operate unconsciously on an individual's thought processes, thus making it difficult to recognize and control. Cognitive biases can arise from a variety of sources, which Dror (2020) has categorized into three groups: 1) case specific (how data is perceived, analyzed, and interpreted); 2) environment, culture, and experience (i.e., work experience, personality, working environment, work motivation); 3) and human nature (personal factors, human and cognitive factors, and the brain). A better understanding of these sources of bias might allow an easier recognition of them, consequently increasing the chances of identifying countermeasures. Throughout the literature it is possible to find descriptions of different types of biases, such as: allegiance bias or adversarial allegiance (tendency to draw conclusions in favor of the appointing party (Vredeveldt et al., 2022)), bias blind spot (a tendency to acknowledge and see bias in others, while thinking that one is not being affected (Dror, 2020)), ingroup bias (an inherent preference and value of "similar others" (Scherr and Dror, 2021)), contextual bias (a tendency to be affected by non-essential, additional information that contributes to the formation of an initial assumption and can influence the evaluation in a certain direction (Kassin et al., 2013)), and so on. However, confirmation bias seems to stand out amongst other biases probably due to its widespread influence among individuals, groups, and nations (Nickerson, 1998) as well as its role in criminal investigations where there is an asymmetry in the sense that a suspicion of a crime naturally leads towards the search for evidence supporting the hypothesis that a crime has been committed.

Confirmation bias is a cognitive bias or a systematic pattern of thinking which leads a person to interpret, seek, and recall information that confirms their pre-existing beliefs or preconceptions. In other words, individuals are more likely to pay attention to, remember, and give greater value to information that supports their existing beliefs, while downplaying or ignoring information that contradicts them (Nickerson, 1998). In the context of child interviewing confirmation bias may occur through the frequent use of not recommended questions which can be driven by the interviewers wishing to confirm a certain belief (e.g., abuse has happened), creating a line of biased and hypothesis confirming questions (such as closed, option-posing, and suggestive

questions) can be designed to elicit confirmatory evidence throughout the interview (O'Donohue and Cirlugea, 2021). It is also known that not recommended question can elicit a response bias in an interviewee such as a preference for answering "yes" to yes/no questions (e.g., Lyon, 2014).

Many may assume that trained interviewers should be highly professional, ethical, and unbiased in conducting investigative interviews with children. Usually, interviewers undergo training (e.g., use of structured interview protocols such as NICHD (Lamb et al., 2007)) and are expected to conform to best practice recommendations to accommodate the child in eliciting the most reliable and rich information that will facilitate the investigation (Ahern et al., 2008). However, the extensive usage of not recommended questions remains a serious problem (Aldridge and Cameron, 1999; Baugerud et al., 2023) that potentially can contaminate a whole investigation. Not recommended questions result in high rates of eliciting inaccurate information (Powell et al., 2007) and can lead decision makers (such as CPS workers, prosecutors, and judges) to a wrong decision.

Some research suggests that the interviewer's performance in the process of interviewing is related to their emotions or emotional state. Emotions are shown to affect interviewers' performance in a number of ways: use of negative emotional utterances (Oxburgh et al., 2006), use of confrontational interviewing tactics (Magnusson et al., 2021) and biased information processing (Ask and Granhag, 2007). In other words, emotions are related to the interviewer's bias which is related to their performance. The role of interviewers' emotions in forensic child interviews, and more specifically how emotions are related to adhering to best-practice recommendations and decision making regarding the outcome of the interview has not received enough scientific attention.

It can be reasonably expected that certain situations, such as CSA, which can be widely and consistently interpreted as a highly immoral act, might elicit an emotional response of anger. Anger is an emotion that represents one's certainty about the event as well as the perception that someone (or a specific person) is responsible for a negative outcome, which was under their control (Lerner and Keltner, 2000). Thus, anger may strongly impact one's willingness to pursue punishment (Hutcherson and Gross, 2011). Emotion of anger may become a motivating source for seeking more severe penalties (Hartnagel and Templeton, 2012). Immoral acts, such as CSA, may also give rise to feelings of immoral disgust and may increase the will to pursue harsher judgements (Schnall et al., 2008). On the other hand, interviewers' personal negative experiences can be triggered and may evoke a feeling of sadness in response to hearing children's traumatic experiences (Nen et al., 2011). However, sadness, opposite to anger, is led by a greater sense of uncertainty, and does not necessarily result in blaming someone else for what has happened (Ask and Granhag, 2007). Another important fundamental emotion is surprise. In the context of CSA, it may arise when the interviewer might encounter information that would suggest that the child was not abused, and thus could contribute to a different behavior within an ongoing event (Kovaleva, 2021). A state of sudden relief may follow or accompany a feeling of surprise when the

situation is resolved. Relief alone, as well as in combination with surprise might result in alleviation of negative emotional states (Dolinski and Odachowska, 2018). Further, emotions are not just subjectively experienced, but also can be facially expressed and analyzed using Facial Action Coding System (FACS) (Ekman et al., 2022), therefore, allowing the researchers to explore emotional responses objectively, by using facial recognition software, such as iMotions (2020).

It is known that emotions have psychophysiological correlates (Myroniv et al., 2017) and are related to stress and can be indicators of cognitive demands of the task exceeding the available resources of the person (Jo and Kim, 2020). Physiological measures such as galvanic skin response (GSR), heart rate (HR) and its derivative heart rate variability (HRV) are shown to be suitable to measure cognitive workload (e.g., Solovey et al., 2014) as well as indicate one's stress levels (e.g., Michels et al., 2013). According to Larmuseau and colleagues (2020), GSR, HR and HRV are most frequently used to measure cognitive load. More specifically, a combination of decreased GSR resistance (Shi et al., 2007), increased HR and decreased HRV (Cranford et al., 2014) is an indicator of higher cognitive load and increased perception of the task's difficulty. In the context of interviewing, these psychophysiological measures can be indicators of an interviewer approaching their cognitive capacity limit which might result in decreased effort in attempting to inspect alternative hypotheses during the interview, thus reverting the interviewers' mindset to strengthen their questioning in a way that will support their initial assumptions. However, to our knowledge, no research on the role of psychophysiological parameters on interviewers' performance, more specifically, question formulation during the interview, was conducted before.

To sum up, it is clear, that different emotions might be experienced by the interviewer during the CSA interview, however, it is not clear, and to our knowledge it was not assessed before, how emotions (subjective and objective), psychophysiological states and confirmation bias affect the interviewer's decision making in terms of formulating questions and deciding on the outcome of the interview.

2. AIM AND OBJECTIVES

2.1 Overall Aim

The aim of the current dissertation was to explore the mechanism of emotional reactions, psychophysiological states, and confirmation bias in relation to interviewers' performance during a simulated child sexual abuse interview.

2.2 Objectives

1. Assess whether and how interviewers react emotionally to child avatars expressing sexual abuse and no-abuse details (Study I).
2. Examine how abuse assumptions influence interviewing and decision-making processes in simulated CSA interviews (Study II).
3. Examine how emotions affect the assessment of child sexual abuse interviews (Study III)
4. Examine the associations between emotions, psychophysiological states and confirmation bias in subsequent question formulation when observing CSA interview (Study IV).
5. Examine the associations between emotions, psychophysiological state, and confirmation bias in question formulation in ongoing CSA interviews (Study V).

Note. The study sequence is presented according to the list of papers indicated at the beginning of the dissertation.

3. METHODS

3.1 Samples

3.1.1 Emotional Reactions to Avatars with Child Sexual Abuse (vs. no Abuse) (Study I).

The sample consisted of current psychology students and recent graduates ($N = 30$, mean age $M = 27.87$, $SD = 7.15$) recruited from two universities: Mykolas Romeris and Vilnius universities. The sampling stopped when thirty participants had participated in the study. The advertisement for participation in the study was published in several forums for current psychology students and alumni of both universities. The eight male and twenty-two female participants were randomly assigned with 8 out of 16 avatars, so that four avatars were boys (two with CSA and two with no-CSA scenario) and four were girls (two with CSA and two with no-CSA scenario). No participants were excluded. The data of the present study were collected at the Applied Psychology Research Laboratory of Mykolas Romeris University.

3.1.2 Sample II: Confirmation Bias in CSA Interviews (Study II)

The sample was merged from eight published and unpublished experiments (conducted between 2017 and 2022, using participant samples from European and Japanese students, psychologists, and police officers ($N = 377$, mean age $M = 29.4$, $SD = 6.71$)). Overall, 2084 interview data was gathered to examine how confirmation bias manifests itself in the process of investigative interviews. Each participant conducted 4-8 rounds of interview depending on the study design. Only half of the data sets contained the measure of confidence in conclusion.

3.1.3 Sample III: Role of Emotions on CSA Interview Assessment (Study III)

The sample consisted of undergraduate and graduate students of psychology or law ($N = 105$, mean age $M = 23.78$, $SD = 7.06$) recruited from Mykolas Romeris and Vilnius universities. Twenty-four males, eighty females, and one participant who did not identify as female or male were randomly assigned to one of four (CSA non-suggestive, CSA suggestive, no-CSA non-suggestive, no-CSA suggestive questioning) interview groups. We excluded 14 participants due to either bad video quality or technical issues during the experiment. Invitations to participate in the experiment were distributed through social media channels and directly in university facilities. The interviews with virtual avatars were pre-recorded and incorporated into iMotions online data collection module together with pre- and post-interview questionnaires in SurveyMonkey platform. Those who did not want to participate from home had the

opportunity to take part in the experiment at the Applied Psychology Research Laboratory of Mykolas Romeris university.

3.1.4 Sample IV: Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in Question Formulation in CSA Interviews (Study IV and V)

The sample consisted of psychology students ($N = 60$ (47 women), mean age $M = 22.75$, $SD = 6.74$) recruited from Mykolas Romeris university. The invitation to participate in the study was sent out directly to all psychology bachelor students via e-mail. The data collection stopped when 60 participants took part in the study. None of the participants had any experience or training in child interviewing. Participants were granted a 10-euro shopping center gift voucher for their participation in the study. The data of the present study were collected at the Applied Psychology Research Laboratory of Mykolas Romeris University.

3.2 Instruments

List of instruments used in the studies:

Positive and Negative Affect Scale (PANAS) (Watson et al., 1988) is a 20-item scale with 10 positive and 10 negative affective descriptions. Responses were scored on a five-point Likert-type scale (1–5) ranging from ‘very slightly or not at all’ to ‘very much’. Participants had to fill in this instrument before and after each (preview of the) interview, so that every previous one would be a pre-measurement for the upcoming stimuli and post-measurement for the previous stimuli. However, the actual PANAS items were not used in the analyses but only used as distractors. Five statements about the specific emotional states (sadness, anger, disgust, surprise, and relief) we had hypotheses about were added into the PANAS with the aim of not drawing attention to these items. However, it is worth mentioning that using single words to assess emotions might not be the most valid and reliable way to assess emotions. On the other hand, our goal was to assess subjective emotions, thus this kind of measurement at least allowed to capture tendencies of emotional states, that the participants had to report.

Perception of avatar realism was measured using one-item. Participants were asked to answer how realistic they perceived the avatar to be. Responses were scored on a five-point scale ranging from 1 “not realistic at all” to 5 “very realistic.”

Participants’ baseline emotionality was measured using Cognitions and Emotions about Child sexual Abuse (CE-CSA) (Gewehr et al., 2021), which consists of three subscales: (1) Naïve Confidence (NC), (2) Emotional Reactivity (ER) and (3) Justice System Distrust (JSD). Responses were scored on a six-point scale ranging from 1 ‘fully disagree’ to 6 ‘fully agree’. In our analyses, we only used the emotional reactivity (ER) scale. This questionnaire was filled in only once prior to the presentation of the avatars. CE-CSA was originally created in German and translated into English by the authors of the questionnaire. CE-CSA then was translated by the thesis author from English into Lithuanian and afterward it was back translated from Lithuanian

to German to Lithuanian by another German-speaking colleague. When comparing the original German version and back translated German version the items were very similar.

The participants' facial expressions were recorded via HD camera during the presentation and interview of each avatar. Videos were imported to iMotions Biometric Research Platform 8.1 software and analyzed using the Affectiva facial expression recognition engine. Affectiva emotion recognition software can identify facial expressions in a probabilistic way. The software has built-in recognition for anger, sadness, disgust, and surprise; however, for relief, we had to extract the most common facial action unit – AU12 lip corner puller (Krumhuber and Scherer, 2011) and consider it as a reaction of relief.

In the last experiment a portable Shimmer3 GSR + unit was used. The GSR sensor measures and captures galvanic skin response (GSR) in real time. It monitors skin conductivity utilizing two reusable electrodes attached to two fingers of one hand. When stimuli activate the sweat glands, the increasing moisture increases the conductance of the skin, allowing the current to flow more readily. Another reusable electrode attaches to the ear lobe and is used to capture Optical Pulse/PPG (Photoplethysmogram) that is converted to heart rate (HR).

All of the avatars and interviews with them were conducted through the simulated avatar interview platform which consists of 16 child-looking avatars. The avatars, according to their predefined scenarios, are of different age and gender: 4 four-year-old male, 4 four-year-old female, 4 six-year-old male and 4 six-year-old female avatars. Each avatar has his/her own scenario of alleged CSA which was translated and adapted to Lithuanian context. For half of the avatars, the scenario contained sexual abuse, for the other half, it did not. The platform has built in demographic questions and a consent form (age, gender, affiliation, education, experience in raising children, participating in child interview training, experience in child interviewing, experience in CSA interviewing). For the creation of the Lithuanian version of the avatars professional voice actors voiced the avatar responses and professional video editors connected the voice tracks to the avatar videos so that the lip movement of the avatar would be synced.

3.3 Procedure

Study I: The study was pre-registered and planned in advance, thus the goal was to gather 30 participants. Each participant upon arrival had to fill in a CE-CSA questionnaire, then PANAS with additional items before and after each preview of the avatar expressing key details of the alleged abuse experience. Throughout the whole experiment, each participant was video recorded. Each participant viewed eight avatars. In this study participants were not asked to interact with the avatars, rather just watch them say key details of their alleged abuse scenarios. The design of this experiment is presented in Figure 1.

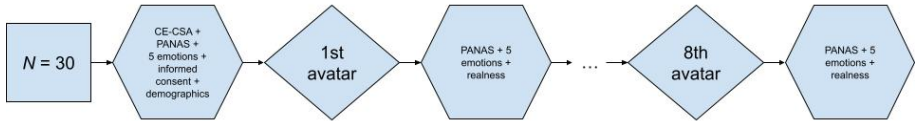


Figure 1. Experiment design of the Study I.

Study II: In all the studies included in the mega-analysis report, recommended and not recommended questions; relevant, neutral and wrong details; preliminary assumption and its confidence levels; conclusion after the interview, confidence levels about the conclusion and conclusion correctness were coded either as continuous, ordinal or dichotomous variables for further analyses. Data used in study II was previously published or submitted for reviews by other different authors.

Study III: The interviews with virtual avatars were pre-recorded and incorporated into iMotions online data collection module together with pre- and post-interview questionnaires. This allowed us to send out the link to the experiment to every participant who showed interest in the study. Those who did not participate from home had the opportunity to take part in the experiment at the Applied Psychology Research Laboratory of Mykolas Romeris university. Participants were randomly assigned to one of the four pre-recorded interview groups, where they were asked to observe an interview with a child avatar and answer the follow-up questions regarding their emotions, interviewers question type appropriateness, overall suggestiveness and recollection of details provided by the child avatar. Participants were video recorded throughout the whole experiment. The design of this experiment is presented in Figure 2.

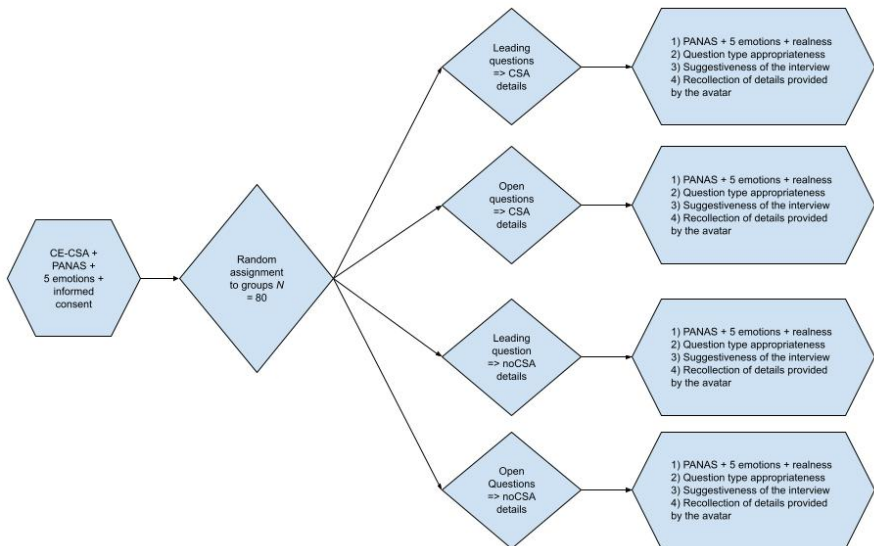


Figure 2. Experiment design of the Study III.

Study IV and V: In this experiment participants were divided into three groups (CSA, no-CSA and Neutral) and were presented with a number of stimuli and tasks. In each group participants were watching an avatar expressing either abuse, no abuse, or neutral details (replication of study I), and afterwards all participants viewed a part of pre-recorded interview (replication of study III), and afterwards were asked to formulate questions for the avatar that they would like to ask, followed by each participant conducting two interviews with different avatars, where one was with CSA scenario, the other with no-CSA. Avatars were presented in a counterbalanced way within each group. Before and after each of the stimuli, participants were asked to fill in questionnaires with different additional questions, as presented in Figure 3. All data were collected in a laboratory setting and all of the questionnaires and measurements were integrated into iMotions platform. After the completion of the experiment, participants were debriefed with the interview outcomes and the aim of the study. Every participant then received a 10-euro gift coupon.

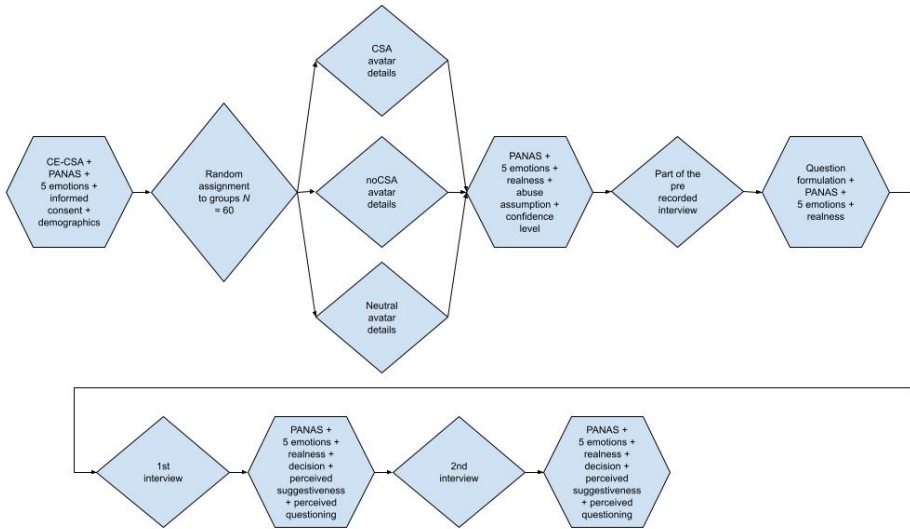


Figure 3. Experiment design of the Study IV and V.

3.4 Statistical Methods

Different statistical procedures were applied in the studies of the dissertation. Descriptive statistics and conventional analyses (e.g., generalized estimation equation (GEE), ANOVA's, *t*-test's, Pearson's *r* correlation) were performed using Statistical Package for Social Sciences (SPSS). For the aim of the Study II linear mixed-effects analyses were performed in R (version 4.1.0). More detailed descriptions of each analysis are described in the methods section of each published study.

3.5 Contribution Remarks

All samples used in the dissertation, except for the Study II, were from a larger study “UNCOVABUSE: Uncovering Child Sexual Abuse: Assessment of Life-time Prevalence and Development of Lithuanian Version of Simulated Interview Software (EIT)” conducted by the research team from Mykolas Romeris university led by prof. dr. Rita Žukauskienė and in cooperation with prof. dr. Pekka Olavi Santtila from New York University Shanghai. I was part of the research team throughout the whole project and was responsible for the preparation and execution of the experimental part of the project as well as for curation and development of the Lithuanian speaking avatars. While the project was ongoing, with the supervision of both professors and the help of the research team I led the process of manuscript writing of Studies I, III, IV and V, and was invited to contribute to the writing of the manuscript of Study II.

3.6 Ethical Approval

All participants in all studies gave their informed consent prior to their inclusion in the study. The study received ethical approval from the Ethics Committee for Psychological Research at Mykolas Romeris University (project title “UNCOVABUSE: Uncovering Child Sexual Abuse: Assessment of Life-time Prevalence and Development of Lithuanian version of Simulated Interview Software (EIT)” and documented in Decision Nr. 7/-2021.

4. RESULTS

4.1 Study I: Emotional Reactions to Avatars

The results of the study revealed that according to self-report and objective data, child avatars elicit emotional responses. Those responses differ in a predictable way between sexual abuse (vs. no abuse) scenarios. The differences were more expressed depending on the perceived realness of the avatars. In the same manner, differences were also more accentuated the more emotional the participants were to CSA in general. This study showed that child avatar interviews are emotionally engaging, therefore opening the avenue to study how emotions affect learning and interviewing performance within the interview simulation.

4.2 Study II: Confirmation Bias in CSA Interviews

Results of this study revealed that participants' preliminary assumption of sexual abuse having taken place predicted a conclusion of abuse after the interview accompanied with higher confidence regarding their judgement. Also, the results suggest that a preliminary assumption of abuse enhances confirmation bias, thus leading to more frequent use of not recommended question types and a decreased likelihood of reaching a correct conclusion given the same number of available relevant details.

4.3 Study III: Role of Emotions on CSA Interview Assessment

The results of the current study indicated increases in sadness and disgust as a reaction to CSA details and relief to no-CSA details during the review of an interview. Also, objectively more suggestive interviews (vs. interviews conducted according to best-practice recommendations) were perceived as less suggestive and more appropriate, which was surprising. Further, CSA scenario interviews (vs. no-CSA) were perceived as less suggestive. Participants who expressed more anger and sadness made fewer and more relieved participants made more mistakes when recalling details specifically expressed (not affirmed) by the avatar during the interview.

4.4 Study IV and V: Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in Question Formulation in CSA Interviews

Results of the Study IV revealed that the higher general emotionality to CSA and higher perceived realness of the avatars is associated with stronger emotional reactions. Also, facially expressed anger was associated with more closed (vs. open) questioning as well as closed (vs. open) questions were preceded by higher GSR resistance and lower HR. Study V, as expected, revealed that participants experiencing higher levels of disgust (vs. lower) formulated more CSA confirming questions, while opposite to

our expectations more surprised (vs. less) participants also formulated more questions biased towards confirming CSA. In addition to the results mentioned in study IV, it was found that lower levels of heart rate variability (HRV) were associated with more abuse confirming questions. In conclusion, results of study IV and V demonstrate that emotional and psychophysiological states experienced when observing and during an ongoing interview are associated with confirmation bias in question formulation.

5. DISCUSSION

The general purpose of this thesis was to explore previously almost untouched topic of interviewer's emotions and their relation to confirmation bias in investigative interviews of child sexual abuse. In order to achieve this aim a set of experimental studies was planned in advance with slight changes due to the outcomes of any previous experiment. A novel and modern approach was chosen in terms of measuring objectively expressed facial emotions by using facial recognition engine; measuring psychophysiological responses by using wireless portable sensors; and by manipulating stimuli in the form of virtual child avatars and their alleged sexual abuse scenarios. The findings of these studies revealed a preliminary mechanism of the role of emotions, psychophysiological indicators and confirmation bias in the assessment and execution of child sexual abuse interviews, thus granting a to better understanding on how CSA interview training can be enhanced.

5.1 Reacting Emotionally to Child Sexual Abuse (vs. not) Details

The purpose of Study I was to understand whether virtual child avatars elicit emotional reactions and if further exploration of the role of emotional responses of the interviewers on interview training and performance during the interview can be studied. The first set of findings revealed that participants react emotionally to expressed details of alleged sexual abuse. According to self-reports (subjective measure), participants reacted with more anger, sadness, and disgust to confirmed CSA and with more relief to disconfirmed CSA scenario details. According to objective measures (using facial recognition engine iMotions), participants expressed more anger to confirmed CSA vs. disconfirmed CSA scenario details. Sadness, surprise, disgust, and relief were not significantly different. A second set of findings revealed that individual differences, in terms of general emotionality and perceived realness of the avatars, affect the intensity of emotional reactions. According to self-reported data participants who are generally more emotional about CSA expressed more anger to confirmed CSA and more relief to disconfirmed CSA scenario details; and according to iMotions facial expression analysis more emotional participants react with more anger to confirmed CSA details, while less emotional participants expressed no difference in their emotional reactions to confirmed or disconfirmed CSA details. In this study, overall reported realism of the avatars was relatively high (higher than average), and according to self-reported data participants with higher perception of avatar realism reported stronger relief reactions to disconfirmed CSA details, while those with lower perception of avatar realism reported no differences in their emotional reactions. According to iMotions facial expression analysis, participants with higher perception of avatar realism reported stronger anger reactions to confirmed CSA details, while those with lower feeling of realness had no differences in their emotional expressions. The results were clear for the self-reported emotions, however not so clear for objective indicators. It could be so, because a person can subjectively experience several emotions at

the same time (Carrera and Ocejá, 2007), but is probably able to facially express only the strongest emotion at a time. This idea is in line with Izard (1997) who suggested that expressive components of emotion are not always visually observable. Overall, the result of Study I provided grounds and allowed to raise hypotheses for further exploration of the role of emotions experienced and expressed by the interviewers on their interviewing performance.

5.2 Confirmation Bias in Simulated CSA Interviews

With the second study (Study II) we aimed to explore whether confirmation bias plays a role in forensic decision-making processes and interviewing style in the context of child interviewing. For this purpose, data from a series of experiments where participants interviewed child avatars was utilized. Results indicated that interviewer's preliminary assumption of child sexual abuse having taken place predicted a conclusion of abuse after the interview, higher confidence in their judgement, higher proportion of not recommended question types and a decreased likelihood of reaching a correct conclusion. First, these results indicate the presence of confirmation bias in simulated CSA interviews. A tendency to confirm abuse may be due to a natural human tendency to confirm rather than disconfirm initial assumptions (Tversky and Kahneman, 1974). Also, it is worth mentioning that in the legal context interviewers might be biased towards reaching a conclusion that is expected of them by those who usually initiate the interview, that is the prosecution (O'Donohue and Cirlugea, 2021). Thus, research that focuses on reducing confirmation bias in the interviewing context has established that interviewers who were blind to the details of allegation (Rivard et al., 2016) and asked more open-ended questions (Powel et al., 2012) as a result elicited more accurate information and were not affected by biasing information. Further, results of Study II are in line with other research that in part explored the topic of confidence in decision making in investigative interviews in association with the emotional state of the interviewer (e.g., Magnusson et al., 2021) and allows us to suggest that emotions experienced by the interviewer, such as anger and disgust may enhance confidence through confirmation bias in terms of positive hypothesis testing and interpretation of the gathered data. Subsequently, such delicate cases require interviewers to challenge main hypotheses by considering alternative hypotheses that would likely reduce confirmation bias in the decision-making process (Lidén et al., 2023). In conclusion, this study lays ground for further exploration of confirmation bias in association with interviewer's emotions on the interviewing performance during simulated avatar interviewing.

5.3 The Effects of Emotion on the Assessment of Child Sexual Abuse Interviews

The third study (Study III) was designed in a way, so that participants didn't need to conduct interviews themselves, rather they were presented with avatar interview

recordings and were asked to evaluate those interviews in terms of suggestiveness and appropriateness and afterwards were asked to recall exact details expressed by the avatar, while the participants facial expressions were recorded in the same manner as in the previous experiments (subjective pre and post emotion measurement and emotion expressed on the face throughout the whole experiment). Emotional reactions to avatar interviews were partially similar to previous experiments, that is participants reacted with more sadness and disgust to CSA and with more relief to no-CSA interviews. However, in comparison to Study I, there were some discrepancies in specific emotional reactions that may have emerged due to a different kind of interaction (in terms of dynamics) with the stimuli. Further, opposite to our expectations, but in line with Finnilä-Touhima and colleagues (2009) explanations, objectively suggestive interviews were perceived as less suggestive and more appropriate in terms of questioning style when compared to objectively better interviews. It may be hypothesized that participants have convinced themselves that a more suggestive interviewing style might result due to the interviewer being more certain in their judgment and the allegation (Finnilä-Touhima et al., 2009). Also, participants might have expected and believed that the avatars had abuse scenarios (due to the nature of the experiment), and thus discounted suggestiveness, which goes in line with confirmation bias theory (Ask et al., 2008) that decisions are being affected by initial assumptions and beliefs of the decision-makers. Lastly, opposite to our expectations, we found that negative emotional arousal had a positive effect on memory performance. However, this finding is in line with other research, suggesting that specific negative emotions such as anger and sadness enhance selective encoding of information or central aspects of the event (in this case CSA details), while positive emotions such as happiness enhances ability to recall the whole event (Levine and Burgess, 1997; Talarico et al., 2009). Several other findings potentially related to guilt and confirmation bias were of interest. The descriptive analyses revealed that participants have made no mistakes in the conclusion of abuse in CSA scenario groups while only one fourth of the participants were not sure about their decision, however in no-CSA scenario groups only one eighth of the participants concluded that abuse has not happened, while half of the participants were not sure and one third made an incorrect decision. These findings highlight the fact that participants have a general bias to conclude abuse even in no-abuse situations. To summarize, the findings of this study demonstrate different effects of emotions on assessment of CSA interviews and highlight the importance of further research of the effects of emotions and confirmation bias not only when observing but also during actual CSA interviewing.

5.4 Emotions, Psychophysiology and Confirmation Bias in CSA Interviewing

Study IV and Study V are a result of the final experiment of this thesis. In this experiment participants were randomly assigned to either CSA, no-CSA or neutral group, that is they were presented with an avatar expressing main details of what has

happened with them (replication of Study I), afterwards participants were presented with part of the same pre-recorded interview with an avatar (replication of Study III), and afterwards each participant conducted two interviews with an avatar. Generally, in Study IV we have analyzed the impact of manipulation on the subsequent question formulation after viewing the part of the pre-recorded interview. In Study V we have analyzed question formulation in ongoing interviews with the child avatars. In this experiment, unlike previous ones, we have measured GSR and HR of the participants, while all other measures were the same as in previous experiments. Study IV revealed that the manipulation (exposure to CSA, no-CSA or neutral scenario) had an effect on bias in subsequent question formulation. To our knowledge this is the first experimental study in its kind where it was found that previous exposure to CSA (vs. no-CSA and neutral) details resulted in formulating more CSA confirming questions in a subsequent interview. A similar result was found in a study by Powell and colleagues (2014) where experience in interviewing was negatively associated with open-ended question formulation assessed immediately after training. This finding suggests that investigative interview training should be carried out in the beginning of the professionals' career. Furthermore, more disgusted participants were found to formulate more biased questions towards confirming CSA. This finding is in line with Schnall and colleagues (2008) who suggested that moral disgust elicited by moral offenses may lead to harsher judgements. Regarding the role of psychophysiological indicators, this study revealed an association between participants' lower HRV and bias towards confirming abuse in question formulation. Lower HRV is associated with poorer adaptation and physiological functioning (Vanderlei et al., 2009) and is an indicator of cognitive demands of the task (Jo and Kim, 2020). If the interviewing task is perceived as difficult, participants might have chosen the easiest way to formulate questions that most probably would result in some meaningful information, like CSA confirming details. Therefore, results suggest that certain emotions and psychophysiological states experienced by participants when observing a CSA interview are associated with confirmation bias in how questions are formulated.

The following study (Study V) also resulted in a number of interesting findings. First, we found that general emotionality related to CSA and perceived realism of the avatars is associated with stronger overall emotional reactions throughout the interview process. This finding is in line with Study I of this thesis and, thus the replication of this result in simulated interviews constitutes that the avatars are suitable to study such processes. Second, close-ended questions (vs. open) were preceded by more anger expressed on the face. Even though we expected much clearer patterns of different facial expressions of emotions by the interviewer during a simulated interview, it may be hypothesized that in the context of CSA anger was the strongest emotion experienced in the moment. This hypothesis is in line with other research, suggesting that interviewers might try to suppress facially observable emotions during investigations of serious crimes (e.g., Oxburgh et al., 2006) as well as emotions might not be observable or distinguishable at all due to a lack of neuromuscular movement in the moment (Izard, 1997), consequently, other emotions might have not manifested clearly. Third,

closed (vs. open) questions were preceded by higher GSR resistance and lower HR. This finding suggests that participants, prior to asking closed questions, felt less stressed (Dua and King, 1987; Villarejo et al., 2012) and probably more confident (Rees and Freeman, 2007) in their interviewing performance. The Interview process itself is a difficult task that requires the interviewer simultaneously to do several tasks, such as formulating the next question, evaluating a child's response in terms of truth and in relation to the hypotheses that the interviewer is testing while all of these processes are accompanied with emotional responses. According to Cognitive Load Theory (Chandler and Sweller, 1991) the more a person is cognitively loaded, the greater probability of mistakes exists which ultimately reduces the quality of the task performance. Therefore, the last finding can also be interpreted so that after a certain point during the interview, the interviewer may feel overloaded resulting in more negative emotional reactions and shifting to an easier process of interviewing, that is asking more closed-ended questions that are probably affected by confirmation bias. Hence, psychophysiological parameters of GSR and HR might be indicators of cognitive load levels and can be related to confirmation bias. Overall, the findings of this thesis led to the compiling of a preliminary model of the role of emotions and psychophysiological parameters on confirmation bias in question formulation in investigative CSA interviews which is presented in the manuscript of Study V.

To summarize, this thesis offers a novel exploration of interviewer emotions, psychophysiology, and confirmation bias within the realm of investigative interviews for CSA and provides a substantial contribution to the field of legal and forensic psychology. The methodological approach employed across the series of experimental studies, coupled with the integration of technological advancements, contributes to a nuanced understanding of how emotions shape behavior and decision-making processes of interviewers. The identification of confirmation bias in simulated interviews not only aligns with existing research but also introduces hitherto unresearched dimensions by incorporating psychophysiological indicators. The unexpected findings, such as objectively more suggestive interviews were perceived as less suggestive and more appropriate, challenges conventional assumptions and opens avenues for further research. As legal systems seek to enhance the reliability and objectivity of investigative interviews, the insights derived from this thesis provide a valuable argument for enrichment of evidence-based training programs and interventions. This work contributes not only to the theoretical understanding of the interplay between emotions and confirmation bias but also offers practical implications for the ongoing improvement of forensic interviewing practices.

5.5 Limitations, Strengths, and Practical Implications

There are a number of limitations in the empirical studies that comprise this dissertation, all of which are discussed in their corresponding manuscripts. Generally, there are two limiting factors in the studies mentioned above. The first is the issue of the theoretical approach and measuring emotions in general, and more specifically the

chosen emotions of anger, sadness, disgust, surprise, and relief subjectively (via self-report questionnaires) and objectively (using facial recognition software iMotions). Four out of five emotions mentioned above can be labeled as basic emotions (Matsumoto and Ekman, 2009). In the context of CSA interviewing, it didn't seem logical to measure joy and fear, due to the nature of the stimuli and the experimental context. Participants had nothing to be afraid of, as the experiments were designed so that the interviews could be watched or conducted in a safe laboratory environment separately from other participants and even without having the experimenter in sight. And the nature of exploring whether the child (even a virtual one) has experienced sexual abuse should be distant from a joyful experience. However, we thought that if the outcome of this exploration would result in a participant's decision that the child has not been abused, the negative anticipated emotions might change to surprise, followed by relief. This naturally leads to the issue of measuring the chosen emotions. Participants were asked to fill in self-reports before and after each presented stimuli, thus the carry-over effects might have influenced the differences in emotional reactions in confirmed and disconfirmed CSA cases. Further, participants were not presented with operationalized definitions of emotions, which might have affected reliability of the subjective measures. The second limitation is related to measuring relief objectively. iMotions has a built-in facial recognition engine for anger, sadness, disgust, and surprise, however not for relief. For this reason, we have used the most common facial action unit - AU12 Lip Corner Puller, which in iMotions corresponds to Lip Corner Depressor, and consider it as a representation of facial reaction of relief. Also, in Study V we found that sadness was strongly correlated with lip corner depressor activity, thus raising doubt whether this was a valid indicator of relief. In addition, the samples in the empirical studies were not professional samples, hence, their emotional reactions, assessment of the interview and question formulation in CSA interviews might differ compared to professionals. This line of research is still to be replicated with a professional sample.

The studies have some strengths as well: the avatars offer a comparatively standardized way to examine emotional responses to a phenomenon that is otherwise challenging to study. Despite the stimuli being standardized, they still provide a possibility for a dynamic interaction between the avatars and the interviewers with different possible interview outcomes that are representative of an actual child interview. Additionally, subjective and objective emotion measurements were used, and the data showed some congruence. Further, we were the first to explore and report associations between emotions and psychophysiological parameters (GSR, HR and HRV) in question formulation during CSA interviews. Also, the mega-analysis allowed to conduct a more ecologically valid exploration of confirmation bias in CSA interview context, compared to reading vignettes and case briefs.

In regard to practical relevance, the results of the study unequivocally revealed that emotions play a role in interviewing performance in alleged CSA cases, thus the results of these studies could enrich interview training programs and instructions prior to the interview, as well as feedback after the interview. Interviewers could be informed about the possible impact of their emotional states and emotionality in general, which

could lead to becoming more self-aware of emotions they are experiencing during an ongoing interview. Second, the results related to assessing CSA interviews can directly be useful for psychologists, lawyers, and prosecutors as well as decision makers such as judges and child protections services to identify or at least be aware of potential contaminating effects on the interview quality and conclusion regarding the outcome of the interview. Lastly, our findings indicate that people who are generally more emotional about the topic of CSA might have difficulties to restrain or regulate themselves emotionally, thus might conduct the interview in a more biased manner which leads to an open discussion whether some individuals are suitable to conduct CSA interviews.

6. GENERAL CONCLUSIONS

Based on the research conducted in the context of this dissertation, these conclusions follow:

1. Child avatars elicit a variety of predictable emotions responses:
 - The participants self-reported more negative (anger, sadness, and disgust) and more positive (relief) emotions to confirmed and disconfirmed CSA details accordingly, while facially expressed emotions on the face were less clear.
 - The higher general emotionality related to CSA and higher perceived realism of the avatars made the differences in emotional reactions stronger (Study I).
2. Confirmation bias is present in simulated CSA interviews and influences interviewing and decision-making process in terms of confidence, more frequent use of not recommended questions, decreased probability of reaching a correct decision and guilt bias (Study II).
3. Emotions affect the assessment of simulated child sexual abuse interviews in terms of detecting suggestibility, memory performance and decision making (Study III).
4. Emotions and psychophysiological indicators of GSR, HR and HRV are associated with confirmation bias in question formulation in simulated CSA interviews in terms of asking closed and open questions (Study IV and V).

STUDY I:

**AVATARS WITH CHILD SEXUAL ABUSE (VS. NO ABUSE)
SCENARIOS ELICIT DIFFERENT EMOTIONAL REACTIONS**

Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., Kaniušonytė, G., & Santtila, P. (2022). Avatars with child sexual abuse (vs. no abuse) scenarios elicit different emotional reactions. *Psychology, Crime & Law*, 1-21.

<https://doi.org/10.1080/1068316X.2022.2082422>

STUDY II:

CONFIRMATION BIAS IN SIMULATED CSA INTERVIEWS: HOW ABUSE ASSUMPTION INFLUENCES INTERVIEWING AND DECISION-MAKING PROCESSES?

Zhang, Y., Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., & Santtila, P. (2022). Confirmation bias in simulated CSA interviews: How abuse assumption influences interviewing and decision-making processes? *Legal and Criminological Psychology*, 27, 314-328.
<https://doi.org/10.1111/lcrp.12213>

STUDY III:
**THE EFFECT OF EMOTIONS ON THE ASSESSMENT OF CHILD
SEXUAL ABUSE INTERVIEWS**

Segal, A., Kaniušonytė, G., Bakaitytė, G., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). The effects of emotions on the assessment of child sexual abuse interviews. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 1-12.
<https://doi.org/10.1007/s11896-022-09571-1>

STUDY IV:

ARE EMOTIONS AND PSYCHOPHYSIOLOGICAL STATES EXPERIENCED WHEN OBSERVING A CHILD SEXUAL ABUSE INTERVIEW ASSOCIATED WITH CONFIRMATION BIAS IN SUBSEQUENT QUESTION FORMULATION?

Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Klenauskė, L., Haginoya, S., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (manuscript submitted for publication). Are Emotions and Psychophysiological States Experienced When Observing a Child Sexual Abuse Interview Associated with Confirmation Bias in Subsequent Question Formulation?

STUDY V:

**ASSOCIATIONS BETWEEN EMOTIONS AND
PSYCHOPHYSIOLOGICAL STATES AND CONFIRMATION BIAS
IN QUESTION FORMULATION IN ONGOING SIMULATED
INVESTIGATIVE INTERVIEWS OF CHILD SEXUAL ABUSE**

Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Klenauskė, L., Haginoya, S., Zhang, Y., Pompedda, F., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). Associations between emotions and psychophysiological states and confirmation bias in question formulation in ongoing simulated investigative interviews of child sexual abuse. *Frontiers in Psychology*. 14:1085567.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1085567>

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

Aleksandr Segal

EMOCIJOS IR PATVIRTINIMO ŠALIŠKUMAS
SIMULIACINĖSE VAIKŲ SEKSUALINIO
SMURTO TIRIAMOSIOSE APKLAUSOSE

Mokslo daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, psichologija (S 006)

Vilnius, 2024

TURINYS

| | |
|--|----|
| 1. ĮVADAS | 43 |
| 1.1 Seksualinės prievartos prieš vaikus paplitimas | 43 |
| 1.2 Seksualinės prievartos prieš vaikus tyrimai | 45 |
| 1.2.1 Tyrimų problemos..... | 45 |
| 1.2.2 Gerosios praktikos rekomendacijos dėl vaikų apklausos..... | 47 |
| 1.2.3 Vaikų apklausa teisinėje aplinkoje | 48 |
| 1.3 Žinių spraga tiriant emocijas seksualinės prievartos prieš vaikus apklausose..... | 49 |
| 2. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI | 53 |
| 2.1 Bendras tikslas | 53 |
| 2.2 Tikslai..... | 53 |
| 3. METODAI..... | 54 |
| 3.1 Imtys | 54 |
| 3.1.1 Imtis Nr. 1: Emocinės reakcijos į avatarus (patyrę smurtą, palyginus su nepatyrusiais smurto) (I-as tyrimas) | 54 |
| 3.1.2 Imtis Nr. 2: Patvirtinimo šališkumas SPV apklausų metu (II-as tyrimas).... | 54 |
| 3.1.3 Imtis Nr. 3: Emocijų vaidmuo SPV apklausų vertinimui (III-ias tyrimas) | 54 |
| 3.1.4 Imtis Nr. 4: Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas, formuluojant klausimus SPV apklausose (IV-as ir V-as tyrimai) | 55 |
| 3.2 Instrumentai | 55 |
| 3.3 Procedūra | 56 |
| 3.4 Statistiniai metodai | 57 |
| 3.5 Pastabos apie indėlį..... | 57 |
| 3.6 Tyrimo etika..... | 58 |
| 4. REZULTATAI | 59 |
| 4.1 I tyrimas: Emocinės reakcijos į avatarus | 59 |
| 4.2 II tyrimas: Patvirtinimo šališkumas SPV apklausose | 59 |
| 4.3 III tyrimas: Emocijų vaidmuo SPV apklausų vertinimui..... | 59 |
| 4.4 IV ir V tyrimas: Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas, formuluojant klausimus SPV apklausose | 59 |
| 5. DISKUSIJA..... | 61 |
| 5.1 Emocinės reakcijos į seksualinės prievartos prieš vaikus (palyginus su prievartos nebuvimu) pasisakymus | 61 |
| 5.2 Patvirtinimo šališkumas simuliuotose SPV apklausose..... | 62 |
| 5.3 Emocijų poveikis seksualinės prievartos prieš vaikus apklausų vertinimui..... | 62 |
| 5.4 Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas SPV apklausose..... | 63 |
| 5.5 Ribotumai, privalumai ir praktinės rekomendacijos..... | 65 |
| 6. BENDROSIOS IŠVADOS | 67 |

1. ĮVADAS

Beveik kiekvienos šalies istorijoje yra kilęs ir sukėlęs ažiotažą visuomenėje rezonansinis skandalas dėl įtariamos pedofilijos bylos. Lietuva taip pat nėra išimtis. 2009 m. visa šalis sutelkė dėmesį į Garliavos bylą (dar vadinamą Lietuvos pedofilijos byla) ir jos eigą (Mažylius ir kt., 2013). Praėjus beveik 15 metų, Lietuva susidūrė su dar vienu pedofilijos skandalu (Ragauskienė, 2023). Tokie įvykiai yra plačiai nušviečiami žiniasklaidoje ir natūraliai sukelia daug emocinių reakcijų (McCartan et al., 2015) tarp politikų, įstatymų leidėjų, teisėsaugos institucijų ir vaikų teisių apsaugos tarnybos darbuotojų, sveikatos priežiūros specialistų, mokytojų, tėvų ir, iš esmės, visų kitų sąmoningų visuomenės narių. Tai, savo ruožtu, didina sąmoningumą ir skatina atitinkamas institucijas imtis veiksmų: tobulinti reagavimo ir ikiteisminio tyrimo algoritmą, tobulinti įstatymus, šviesti teisėsaugos darbuotojus, mokyti kitus specialistus, kurie žinotų, kaip elgtis įtariamos seksualinės prievartos prieš vaikus atvejais, kurti specializuotus pagalbos centrus, šviesti visuomenę ir pan. Tačiau įtariamos seksualinės prievartos prieš vaikus atvejai kelia tam tikrų esminių problemų. Pirma, daugeliu atvejų nėra vienareikšmių įtariamo nusikaltimo įrodymų, o tam, kad asmuo būtų nuteistas, teisėjui turi nekilti abejonų (Berryessa et al., 2023). Tai, savaime suprantama, rodo, kaip svarbu iš vaikų gauti teisingą ir patikimą informaciją, atliekant tiriamąją apklausą (pvz., Lamb et al., 2007). Taigi, antroji problema yra susijusi su tiriamosios apklausos kokybe, t. y. su apklausos atlikėjo gebėjimu laikytis geriausių praktikų rekomendacijų (pvz., Ahern et al., 2018). Be to, kai žmonės susiduria su amoraliais poelgiais, pavyzdžiui, seksualine prievarta prieš vaikus, galima pagrįstai daryti prielaidą, kad net ir šios srities ekspertams (Magnusson et al., 2021) kils emocinis atsakas ir pasireikš emocinės reakcijos (Ask and Granhag, 2007; Oxburgh et al., 2006). Todėl reikia nepamiršti emocinio aspekto ir jo poveikio tiriamajai apklausai, kuriai iki šiol nebuvo skiriama pakankamai dėmesio. Galiausiai, gilesnis emocijų poveikio šališkumui ir išankstiniam nusistatymui supratimas, apklausų dėl seksualinės prievartos prieš vaikus vertinimas ir apklausų atlikėjų įgūdžių stiprinimas, formuluojant tinkamus klausimus, prisidėtų prie geresnės seksualinio smurto prieš vaikus tyrimų kokybės.

1.1 Seksualinės prievartos prieš vaikus paplitimas

Dauguma teismo posėdžių paprastai yra atviri visuomenei, tačiau tam tikros bylos nagrinėjamos už uždarytų durų ir visos dalyvaujančios šalys pasirašo pasižadėjimus dėl informacijos neatskleidimo, kurie galioja tol, kol byla tęsiasi. Tačiau rezonansinių bylų, pavyzdžiui, seksualinės prievartos prieš vaikus (SPV), metu, ypač jei jose dalyvauja garsūs ar aukšto rango asmenys (pvz., įžymybės, politikai, įvairių konfesijų atstovai), paprastai tam tikra informacija nutekinama į žiniasklaidą ir bent kurį laiką akcentuojama. Tokiais laikotarpiais didėja visuomenės informuotumas apie SPV, reikalaujama griežtesnių nuosprendžių, griežtesnių bausmių ir profesionalių intervencijų. Kad tokie sprendimai būtų svarstomi, sprendimų priėmėjai turi suvokti problemos mastą. Kadangi SPV dažniausiai yra latentinis nusikaltimas, sudėtinga surinkti

tikslus paplitimo duomenis ir aiškiau suprasti, į kurias SPV reiškinio aspektus galėtų orientuotis įstatymų leidėjai, kad užkirstų kelią tokiems nusikaltimams ir sumažintų jų skaičių, tobulindami visuomenės sveikatos priežiūros strategijas ir skirdami tinkamus išteklius.

Dauguma pasaulyje atliktų SPV paplitimo tyrimų pateikia šiek tiek skirtingus duomenis, tačiau jie svyruoja nuo 6,6 iki 24,0 proc. vyrų ir moterų imtyse (žr. 1 lentelę). Tokie SPV paplitimo rodikliai leidžia suvokti problemos mastą ir jau savaime rodo, kad šiai problemai reikia bendro visų institucijų ir profesionalų, kurie gali turėti įtakos, dėmesio.

Žukauskienė su kolegomis (2023) Lietuvoje atliko retrospektyvinį reprezentatyvų tyrimą, kuriame dalyvavo 18–29 metų amžiaus jaunuoliai ($N = 2000$, 47,65 proc. moterų, M amžius = 23,89, $SD = 3,59$). Žukauskienė ir kolegoms (2023) tyrė ne tik bendrus SPV paplitimo rodiklius Lietuvoje, bet ir įvairių SPV formų skirtingose amžiaus grupėse paplitimą ir dažnumą, taip pat smurtautojų bendrai ir skirtingų prievartos formų dažnumą. Buvo rasta, kad 15,9 proc. tyrimo dalyvių patyrė bet kokios formos SPV, tiksliau – 18,5 proc. moterų ir 13,5 proc. vyrų. Moterys sudarė didesnę SPV patyrusių asmenų dalį, palyginus su vyrais (atitinkamai 55,7 proc. ir 44,3 proc.). Labiausiai paplitusi SPV forma (11,7 proc.) buvo susijusi su seksualinio pobūdžio turinio rašymu arba kalbėjimu, 4,4 proc. sudarė priverstinis intymių kūno dalių žiūrėjimas ar rodymas ir 1,2 proc. – priverstinis pozavimas seksualinio ar pornografinio pobūdžio nuotraukoms. Taip pat nustatyta, kad seksualizuotas fizinis kontaktas, pavyzdžiui, lietimasis ar vertimas liesti intymias kūno dalis, sudarė 6,2 proc., o priverstiniai lytiniai santykiai – 5,0 proc. Vyrų ir moterų visų SPV formų paplitimo rodikliai skirtingose amžiaus grupėse buvo panašūs ir didėjo su amžiumi, išskyrus vertimą žiūrėti į intymias kūno dalis arba jas apnuoginti, kurio paplitimo rodikliai tiek vyrų, tiek moterų buvo didžiausi 7–13 metų amžiaus grupėje, ir vertimą pozuoti seksualiniams ar pornografiniams vaizdams, kurio paplitimo rodikliai tiek vyrų, tiek moterų buvo vienodi 14–18 metų amžiaus grupėje. Dauguma SPV vykdytojų buvo draugai arba bendraamžiai. Patėviai arba motinos partneris buvo antras pagal dažnumą smurtautojų tipas. Šeimoje (tėvai, patėviai ir broliai), taip pat sporto, švietimo ir kitose srityse pagrindiniai nusikaltėliai buvo vyrai. Romantinių santykių kontekste smurtautojomis dažniau tapdavo moterys. Nepriklausomai nuo SPV formos, didžioji dauguma tyrimo dalyvių (86,0–95,8 proc.) nurodė tik vieną skriaudėją, o akivaizdžių skirtumų tarp įvairių prievartos formų nebuvo. 9 proc. aukų, patyrusių sunkiausios rūšies prievartą, kuri apėmė daugiau nei vieną seksualinį kontaktą, atveju dalyvavo keli smurtautojai. Be to, Žukauskienė su kolegomis (2023) tyrė santykinę nusikaltėlių šeimoje paplitimą. Buvo nustatyta, kad dažniausi smurtautojais šeimoje buvo patėviai ir pamotės. Mergaitės, kurios didžiąją vaikystės dalį praleido su biologiniu tėvu, patėviu ir pamote, buvo labiau linkusios patirti SPV, o berniukams buvo didesnė rizika patirti SPV iš savo biologinių motinų, su kuriomis jie gyveno didžiąją vaikystės dalį. Tokie paplitimo rodikliai atitinka tarptautinių ir Europos metaanalizių duomenis (žr. 1 lentelę), tačiau skiriasi nuo neseniai atlikto tyrimo JAV imtyje (5,6 proc. mergaičių ir 1,9 proc. berniukų) (Gewirtz-Meydan and Finkelhor, 2020) ir nuo naujausių Lietuvoje (Kazlauskas et al., 2022; Laurinaitytė

et al., 2022; Želvienė et al., 2020) gautų duomenų, tikėtina, dėl skirtingo SPV operacionalizavimo, skirtingų amžiaus tarpsnių, taip pat imties sudarymo metodų. Vis dėlto, dauguma tyrimų atskleidžia, kad dažniausiai SPV atvejų pasitaiko tarp bendramamžių (14-18 metų paauglių) (pavyzdžiui, Finkelhor et al., 2014; Gekoski et al., 2016). Žukauskienės ir kolegų (2023) pateikti SPV paplitimo rodikliai taip pat prieštarauja oficialiosios statistikos (Lietuvos statistikos departamentas, 2022) pateikiamiems skaičiams, o tai leidžia daryti prielaidą, kad pareigūnai gali nežinoti tikrojo SPV reiškinio masto. Taigi, šie rezultatai galėtų būti naudingi atliekant SPV tyrimus (pavyzdžiui, siekiant sužinoti įvairių tipų kaltinimų tikimybę SPV tyrimuose), taip pat planuojant atitinkamas prevencinės politikos priemones, pavyzdžiui, mokyklose.

1.2 Seksualinės prievartos prieš vaikus tyrimai

Daugumoje bylų tam, kad jos atsidurtų teisme, turi būti tam tikrų svarių įrodymų, kuriais kaltinimas gali remtis ir būtų galima įrodyti, kad buvo padarytas nusikaltimas, todėl prokuroras siekia susieti įrodymus su kaltinamuoju (Valutytė ir kt., 2022). Tačiau, kai kuriais atvejais, surinkti neginčijamų įrodymų yra per sunku arba tiesiog neįmanoma. Valutytės ir kolegų (2022) atliktame tyrime apie Lietuvos teisėsaugos pareigūnų (teisėjų, prokurorų, policijos pareigūnų, teismo psichologo ir nevyriausybinių organizacijų atstovų) patirtį smurto artimoje aplinkoje bylose, nustatyta, kad psichologinio, ekonominio ir seksualinio smurto bylos retai patenka į teismą dėl objektyvių įrodymų trūkumo. Panašios problemos pastebimos ir SPV bylose ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje (Connolly et al., 2015). Įtariamo SPV bylose svarbi užduotis yra išsiaiškinti, ar nusikaltimas įvyko, jei taip, tai kas įvyko. Taigi, daugeliu atvejų, vaikas tampa vieninteliu įrodymų šaltiniu, todėl visas tyrimas ir jo rezultatai sutelkti į kuo tikslesnės ir patikimesnės informacijos surinkimą, apklausiant vaikus (Burrows and Powell, 2014).

1.2.1 Tyrimų problemos

Tais atvejais, kai visas baudžiamojo persekiojimo procesas priklauso nuo vieno informacijos šaltinio, t. y. vaiko, labai svarbu surinkti visus turimus įrodymus, kuriuos teisėjas laikytų priimtinais. SPV atvejais, tokie įrodymai galėtų būti medicininės ataskaitos, psichologinės ir psichiatrinės ekspertizės, įtariamųjų prisipažinimai arba kiti techniniai įrodymai, pavyzdžiui, žinutės arba foto ir (arba) vaizdo medžiaga. Tačiau kiekvienas iš šių galimų įrodymų šaltinių pats savaime gali būti neįtikinamas ir problemiškas.

Medicininės ataskaitos. Lietuvos teismų praktikos analizė (Girdenis ir kt., 2022) rodo, kad, jei įtarimas dėl SPV apima penetracinius veiksmus, tai tampa privalomo įrodinėjimo dalyku. Tokiuose tyrimuose medicininiai išrašai naudojami siekiant įvertinti vaiko pareiškimo apie seksualinę prievartą patikimumą (Joki-Erkila et al., 2014). Tačiau, taip pat žinoma, kad kai kuriais atvejais įsiskverbimo fakto negalima medicinškai įrodyti ir tiksliai diagnozuoti, jei praėjo pakankamai daug laiko (Watkeys et al.,

2008). Be to, gali būti, kad dėl įvairių priežasčių vaikai gali pateikti netikslią informaciją apie patirtą seksualinę prievartą. Vaikai gali pranešti, kad įvyko įsiskverbimas, nors klinikinių tyrimų duomenys rodo, kad labiau tikėtina, jog to nebuvo, arba neaptikta jokių fizinių pėdsakų. Sprendžiant iš vaiko pasakojimo, gali būti, kad įvyko ne penetracinis lytinių organų kontaktas (Anderst et al., 2009), o tai rodo, kad vaikai gali nesugebėti atskirti lytinių organų kontakto ar įsiskverbimo į lytines lūpas nuo įsiskverbimo į makštį. Taigi kartais medicininės ataskaitos gali būti neaiškios.

Psichologinės ir psichiatrinės ekspertizės. Psichologinių ir psichiatrinų ekspertizų atlikimo gairės pateikiamos daugelyje straipsnių ir vadovėlių, jos aiškiai išdėstytos įstatymuose ir etikos kodekse, reglamentuojančiuose valstybinių ekspertų veiklą (LR teisingumo ministras, 2020). Galima manyti, kad būtent ekspertai turėtų būti tie, kurie geba atlikti vertinimą, pateikiantį aiškius ir neginčijamus atsakymus sprendimų priėmėjams (pvz., teisėjams), tačiau vis daugiau tyrimų atskleidžia, kad ekspertų sprendimai gali būti nevienareikšmiai ir neteisingi (pvz., Dror and Scurich, 2020), juos gali paveikti įvairūs šališkumai (Dror, 2020). Be to, SPV atvejais, kai nėra neginčijamų nusikaltimo padarymo įrodymų, ekspertai negali pateikti galutinės išvados, nes nėra konkrečių diagnostinių kriterijų, rodančių SPV (Bruck et al., 2006; London et al., 2008; McGuire and London, 2017). Dėl šios priežasties įrodomąją vertę gali turėti tik patikimi vaikų parodymai (Burrows and Powell, 2014; Lamb et al., 2018; London et al., 2005).

Įtariamųjų prisipažinimai. Įtariamojo prisipažinimas yra labai pageidautinas bet kokio SPV tyrimo rezultatas. Tai gali palengvinti nukentėjusio vaiko našta duoti parodymus ir prisidėti prie greitesnio ir sklandesnio proceso. Be to, nemažai tyrimų parodė, kad bylose, kuriose buvo įtariamojo prisipažinimas, buvo didesnė tikimybė, kad jis bus patrauktas baudžiamojon atsakomybėn (Duron, 2018; Ernberg et al., 2018; Sumampouw et al., 2020; Walsh et al., 2010). Kaltės pripažinimas ne tik palengvina sprendimą patraukti baudžiamojon atsakomybėn (Duron, 2018), bet ir padidina apkaltinamojo nuosprendžio tikimybę (Lippert et al., 2010). Lippert ir kolegos (2010), atlikę įtariamųjų prisipažinimo SPV bylose tyrimą, nurodė skirtingus reikšmingus veiksnius, susijusius su didesne įtariamojo prisipažinimo tikimybe. Jie nustatė, kad įtariamojo prisipažinimo tikimybė didesnė, kai: vaikai yra vyresni ir nesusiję su įtariamuoju, įvyko įsiskverbimas, įtariamieji buvo jaunesni, vaikai visiškai atskleidė prievartą, kitas vaikas taip pat pranešė apie įtariamojo patirtą seksualinę prievartą ir yra patvirtinančių liudytojų. Be to, didesnė dalis įtariamųjų prisipažino, kai prievarta buvo įvykdyta daugiau nei vieną kartą, ir buvo liudytojų parodymų. Tačiau pastarieji du veiksniai buvo tik nežymiai reikšmingai susiję su įtariamojo prisipažinimu. Apskritai, Lippert ir kolegos (2010) pranešė apie 30 proc. (tikro) prisipažinimo lygį tarp tirtų grupių. Tačiau, taip pat verta paminėti, kad ne visi prisipažinimai lygi tarp tirtų grupių. 1989 m. didelio atgarsio sulaukusioje byloje „Centrinio parko bėgikas“, penki nepilnamečiai melagingai prisipažino sumušę ir išprievartavę moterį, dėl ko ji mirė. Nepilnamečiai buvo nuteisti ir įkalinėti, kol, pasitelkus DNR įrodymus ir tikrojo nusi-kaltėlio, kuris jau atlikinėjo bausmę kalėjime, prisipažinimu, buvo išteisinti. Nors nurodomas melagingų prisipažinimų procentas yra nedidelis (1-12 proc., priklausomai

nuo tiriamosios imties), įsitikinimas, kad žmonės neprisipažįsta dėl nusikaltimų, kurių nepadarė, yra mitas (Kassin, 2008).

Techniniai įrodymai. Tokie teismo ekspertizės techniniai įrodymai, kaip DNR analizė (Thackeray et al., 2011), skaitmeniniai įrodymai, elektroninis bendravimas ir vaizdo įrašai (McCartan and McAlister, 2012), gali būti labai svarbūs atliekant tyrimus ir teisminius procesus. Thackeray ir kolegos (2011) siūlo po įtariamą seksualinės prievartos per 24 valandas atlikti kūno apžiūrą tam, kad būtų galimybė nustatyti ryšį tarp aukos ir prievartautojo, pasitelkus DNR įrodymus. Be to, techniniai įrodymai gali būti nenuginčijami smurto įrodymai. Konfiskuoti kompiuteriai, išmanieji telefonai ar kiti elektroniniai prietaisai gali atskleisti pokalbių išklotines, nuotraukas, vaizdo įrašus ar kitą skaitmeninį turinį, kuris gali padėti nustatyti santykių pobūdį, viliojimo taktiką ir identifikuoti su tuo susijusius asmenis, taip pat patvirtinti aukos parodymus (Dodge et al., 2019). Tačiau tas pats įrodymų rinkinys gali neatskleisti jokios reikšmingos informacijos, taigi, gali sustiprinti prielaidą, kad smurto nebuvo. Vadinasi, techniniai įrodymai, jei jų yra ir jie gaunami laiku, gali padidinti tikimybę, kad tyrimas vyks sklandžiai.

Nepaisant daugybės galimybių surinkti įvairių rūšių įrodymus, gali būti, kad medicininis, psichologinis ir psichiatrinis įvertinimai nebus vienareikšmiai, techniniai įrodymai gali būti surinkti ne laiku arba jų gali nelikti, o įtariamasis neprisipažins. Tokiais atvejais, remiantis vaiko apklausos rezultatais, bus priimtas sprendimas tęsti baudžiamąjį persekiojimą arba nutraukti bylą, nes nėra patvirtinančių įrodymų. Taigi, vaiko apklausos kokybė gali būti lemiamos reikšmės.

1.2.2 Gerosios praktikos rekomendacijos dėl vaikų apklausos

Istoriškai susiklostė, kad teisiniame kontekste vaikai dėl socialinio, psichologinio, fizinio ir kognityvinio nebrandumo nebuvo laikomi patikimais liudytojais (Bala et al., 2001). Vaiko suvokimas, atmintis, nesugebėjimas atsispirti suaugusiųjų įtakai ir kritinio mąstymo stoka gali daryti įtaką iškreiptam ar net melagingam pasakojimui (Hershkowitz, 2001) (pvz., McMartin preschool trial). Tačiau tyrimais nustatyta, kad net ketverių metų vaikai gali būti patikimi liudytojai ir suteikti svarbios ir tikslios informacijos apie įtariamą prievartą (Cederborg et al., 2013), jei apklausos atlikėjai taiko geriausios praktikos rekomendacijas (Thoresen et al., 2009; Lamb, 2016). Gerosios praktikos rekomendacijose patariama apklausos atlikėjams naudoti atvirus klausimus, kurie, tikėtina, padės išgauti daug detalių, spontanišką ir patikimą informaciją apie praeities įvykius (Ahern et al., 2018), o uždari klausimai paprastai turi priešingą poveikį (Saywitz and Camparo, 2009). Nors ši rekomendacija apklausos atlikėjams atrodo pakankamai paprasta, daugybė tyrėjų ne kartą įrodė, kad praktikoje jos nepakankamai laikomasi, o apklausos atlikėjai yra linkę užduoti didelę dalį uždarų, nukreipiančių ir įtaigaus pobūdžio klausimų (pvz., Bangerud et al., 2023, Santtila et al., 2004). Šiandien aišku, kad tokie klausimai gali pakenkti vaikų parodymų kokybei o tai turės nepageidaujamų pasekmių, pavyzdžiui: vaikai bus priversti dalyvauti ilgame ir varginančiame procese, nes didelė tikimybė, kad ekspertai tokias apklausas įvertins kaip neįtikinančias ir neleistinas; bus melagingai apkaltintas nekaltas asmuo arba išteisintas

smurtautojas, taip, galimai, neužkertant galimybės pakartoti nusikaltimus prieš kitus vaikus (La Rooy et al., 2015). Galima kelti hipotezę, kad apklausos atlikėjus veikia jų pačių emocijos ir šališkumas, priimant sprendimus, stebint, formuluojant klausimus ir taikant apklausos strategijas, patiems to nesuvokiant (Huang, 2021). Ši hipotezė pateikiama ir vertinama šiame darbe.

1.2.3 Vaikų apklausa teisinėje aplinkoje

NICHD protokolas pripažįstamas veiksminga priemone, kuri padeda apklausos atlikėjams laikytis geriausios praktikos rekomendacijų (Lamb et al., 2007; Brown et al., 2019) ir palengvina patikimumo vertinimą, atliekant vaikų apklausas teismo ekspertizės metu (Hershkowitz et al., 2007). NICHD protokolas naudojamas visuose tiriamosios apklausos etapuose ir juo siekiama įrodymais pagrįstas rekomendacijas paversti praktinėmis gairėmis. Jo tikslas – pagerinti išsamių, visapusiškų ir tikslių mažamečių nukentėjusiųjų ir liudytojų parodymų apie prievartą gavimą. Naratyviniai pasakojimai yra skatinami užmezgant ryšį, pritaikant apklausos būdą pagal vaikų raidos lygį ir gebėjimus (vengiant kalbos sudėtingumo ir pertraukinėjimo), ruošiant vaikus tapti informacijos teikėjais, pateikiant pagrindines taisykles ir treniruojant juos atkurti konkretaus įvykio epizodinius prisiminimus, o apklausos atlikėjui maksimaliai naudojant atvirus klausimus, kurie skatina realių prisiminimų atgaminimą (Lamb et al., 2007; Hershkowitz et al., 2007). Tikėtina, kad apklausos atlikėjai, naudojantys atvirus klausimus, dėl trukmės ir detalių kiekio, išgauna tikslesnę informaciją, palyginus su uždarais ir specifiniais klausimais (La Rooy et al., 2015). Nustatyta, kad NICHD protokolo pagalba yra pagerinama informacijos, gautos iš įtariamų aukos, kokybė (Lamb et al., 2007; Lamb et al., 2003).

2019 m. Lietuvos nacionalinės teismų administracijos surengtoje konferencijoje „Teismo psichologas – skambus šūkis ar reali pagalba?“ buvo pristatyta, kad Lietuvos teismuose dirbantys psichologai vaikų apklausas vykdo pagal Lyon (2005) parengtas „Dešimties žingsnių tyrimo apklausos“ gaires, kurios yra NICHD tyrimo apklausos protokolo adaptacija. Dešimties žingsnių tiriamąją apklausą galima suskirstyti į dvi dalis: pasirengimą apklausai per instrukcijas vaikui ir pačią apklausą. Pirmą dalį sudaro keturios instrukcijos (nežinau, nesuprantu, klysti, nežinantis apklausos atlikėjas), po kurių prašoma pažadėti sakyti tiesą, o tada pradeda tikroji apklausa. Instrukcijoje „NEŽINAU“ teigiama: „Jei užduosiu tau klausimą ir tu nežinosi atsakymo, tiesiog pasakyk „Nežinau“. Instrukcijoje „NESUPRANTU“ teigiama: „Jei užduosiu tau klausimą, o tu nesuprasi, ką turiu galvoje arba ką noriu pasakyti, gali pasakyti „Nežinau, ką turi galvoje“ ir aš paklausu kitaip.“ Instrukcijoje „TU KLYSTI“ nurodoma pasakyti vaikui: „Kartais aš klystu arba sakau ne taip, kaip reikia. Kai taip padarysiu, tu gali man pasakyti, kad aš klystu“. NEŽINANČIO APKLAUSOS ATLIKĖJO instrukcijoje paaiškinama vaikui: „Aš nežinau, kas tau nutiko. Aš negalėsiu tau pasakyti atsakymų į savo klausimus“. Tokios apklausos instrukcijos pagerina apklausą, tačiau jų poveikį lengvai gali panaikinti įtaigus interviu (Lyon, 2017). Fessingerio ir kolegų (2021) atliktas vaikų teismo ekspertų imtyje tyrimas atskleidė, kad pagrindinių taisyklių pateikimas ir

naudojimas reikšmingai skyrėsi priklausomai nuo vaikų amžiaus. Apklauso atlikėjai dažniau naudojo, bet rečiau pristatė pagrindines taisykles jaunesniems vaikams (4-9 metų), palyginus su vyresniais vaikais (10-12 metų). Galima daryti prielaidą, kad apklauso atlikėjai turi tam tikrų įsitikinimų dėl pagrindinių taisyklių veiksmingumo su jaunesniais vaikais (Fessinger et al., 2021). Antrą dalį sudaro pasakojimo praktika, pavyzdžiui, prašymas papasakoti apie mėgstamus dalykus (po to pateikiamas skatinimas „Papasakok man daugiau“). Tada, po pokalbio, pateikiami klausimai, kuriais siekiama gauti vaiko atsakymą, kuris padėtų identifikuoti temą, susijusią su tikruoju kaltinimu. Aštuntas ir devintas etapai yra susiję su įtarimais ir turi padėti išsiaiškinti daugiau detalių apie kaltinimą, o apklauso vykdytojui siūloma vengti uždarų ir daugybinių klausimų. Paskutinis žingsnis taip pat skirtas surinkti daugiau papildomos informacijos, susijusios su kitais incidentais, jei tokių buvo. Antroji Dešimties žingsnių protokolo dalis parengta taip, kad apklauso atlikėjas būtų skatinamas užduoti kuo daugiau atvirų klausimų. Taigi, užuot gavęs patvirtinančius arba nepatvirtinančius atsakymus, apklauso atlikėjas iš tikrųjų padėtų vaikui išsiaiškinti daugiau detalių ir išsamiau papasakoti apie situaciją.

Tačiau, nepaisant esminių įrodymų, kad atviri klausimai yra veiksmingiausi, siekiant gauti ilgesnius ir tikslesnius atsakymus, praturtintus daugiau detalių, ir nepriklausomai nuo to, kokie apklauso protokolai yra naudojami, apklauso atlikėjai vis dar daro klaidų apklausų metu, t. y. retai naudoja atvirus klausimus (Korkman et al., 2006; La Rooy et al., 2015; La Rooy et al., 2011; Lamb, 2016), todėl gaunama dalinė ar net klaidinanti informacija (Santtila et al., 2004; Leach et al., 2022). Tokias klaidas reikia taisyti nuolat teikiant grįžtamąjį ryšį (Lamb, 2016). Alternatyvus apklauso atlikėjų mokymo būdas – naudoti kompiuteriu sukurtus vaikų avatus arba imituoti avatų apklausą (Pompedda et al., 2015; Pompedda et al., 2017). Įrodyta, kad imituojamas avatų interviu yra veiksmingas gerinant tiek studentų, tiek specialistų atvirų klausimų naudojimą (Pompedda et al., 2015; Haginoya et al., 2020), o mokymo poveikis perkeliamas ir į imitacinius interviu su vaikais (Pompedda et al., 2020). Taigi imitaciniai interviu su avatų gali būti naudojami kaip priemonė esminiems psichologiniams procesams tirti, pavyzdžiui, interviu vedimo įgūdžiams ugdyti pagal geriausios praktikos gaires (gebėjimas vesti interviu dažniausiai naudojant atvirus klausimus) ir šiam procesui įtakos turintiems veiksniais, tokiems kaip emocijos, psichofiziologinės reakcijos ir patvirtinimo šališkumas.

1.3 Žinių spraga tiriant emocijas seksualinės prievartos prieš vaikus apklausose

Yra plačiai paplitęs neteisingas įsitikinimas, kad ekspertai yra nešališki ir atsparūs šališkumui (Kuckucka et al., 2017), nors pastarieji yra neatsiejami žmogaus informacijos apdorojimo aspektai (Oberlader and Verschuere, 2023). Kunkler ir Roy (2023) pažymi, kad kognityvinis šališkumas nesąmoningai veikia individo mąstymo procesus, todėl tai sunku atpažinti ir kontroliuoti. Kognityvinis šališkumas gali kilti iš įvairių šaltinių, kuriuos Dror (2020) suskirstė į tris grupes: 1) konkretus atvejis (kaip konkretūs

duomenys yra suvokiami, analizuojami ir interpretuojami); 2) aplinka, kultūra ir patirtis (t. y. darbo patirtis, asmenybė, darbo aplinka, darbo motyvacija); 3) ir žmogaus prigimtis (asmeniniai veiksniai, žmogiškieji ir kognityviniai veiksniai, smegenų veiklos ypatumai). Geresnis šių šališkumo šaltinių supratimas gali padėti lengviau juos atpažinti ir, galiausiai, tai padidintų tikimybę nustatyti tinkamas atsakomąsias priemonės.

Literatūroje galima rasti įvairių šališkumų tipų aprašymų, tokių kaip: lojalumo šališkumas arba priešinimosi šališkumas (polinkis daryti išvadas, palankias užsakančiai šaliai (Vredevelde et al., 2022)), šališkumo akumas (polinkis pripažinti ir matyti kitų šališkumą, galvojant, kad pats nėra paveikiamas (Dror, 2020), grupės šališkumas (įgimta pirmenybė ir „panašių kitų“ vertė (Scherr and Dror, 2021)), kontekstinis šališkumas (polinkis būti paveiktam neesminės, papildomos informacijos, kuri prisideda prie pirminės prielaidos susidarymo ir gali turėti įtakos vertinimui tam tikra kryptimi (Kassin et al., 2013)) ir pan. Tačiau, atrodo, kad patvirtinimo šališkumas išsiskiria iš kitų šališkumų dėl jo plačiai paplitusios įtakos individams, grupėms ir tautoms (Nickerson, 1998), taip pat dėl jo vaidmens kriminaliniuose tyrimuose, kur yra asimetrija ta prasme, kad įtarimas dėl nusikaltimo natūraliai skatina ieškoti įrodymų, patvirtinančių hipotezę, kad nusikaltimas buvo įvykdytas.

Patvirtinimo šališkumas – tai kognityvinis šališkumas arba sisteminis mąstymo modelis, dėl kurio žmogus interpretuoja, ieško ir prisimena informaciją, kuri patvirtina jo jau turimus įsitikinimus ar išankstines nuostatas. Kitaip tariant, asmenys yra labiau linkę atkreipti dėmesį, įsiminti ir labiau vertinti informaciją, kuri patvirtina jų turimus įsitikinimus, o informaciją, kuri jiems prieštarauja, sumenkina arba ignoruoja (Nickerson, 1998). Vaikų apklausos kontekste patvirtinimo šališkumas gali pasireikšti dažnai naudojant nerekomenduojamus klausimus, kuriuos gali lemti apklausos atlikėjo noras patvirtinti tam tikrą įsitikinimą (pvz., kad įvyko prievarta), todėl šališki ir hipotezes patvirtinantys klausimai (tokie kaip uždari, su galimybe pasirinkti, įtaigaus pobūdžio ir pan.) gali būti parengti taip, kad viso interviu metu būtų išgauti patvirtinantys įrodymai (O'Donohue and Cirlugea, 2021). Taip pat žinoma, kad nerekomenduojamas klausimas gali sukelti apklausiamojo atsakymo šališkumą, pavyzdžiui, pirmenybę teikti atsakymams „taip“ arba „ne“ į klausimus „taip“ / „ne“ (pvz., Lyon, 2014).

Daugelis gali manyti, kad apmokyti apklausos atlikėjai turėtų būti labai profesionalūs, etiški ir nešališki atlikdami vaikų apklausas, susijusias su tyrimu. Paprastai apklausos atlikėjai praeina mokymus (pavyzdžiui, naudojasi struktūruotos apklausos protokolais, tokiais kaip NICHD (Lamb et al., 2007)) ir tikimasi, kad jie laikysis geriausios praktikos rekomendacijų, kad prisitaikytų prie vaiko, išgaudami kuo patikimesnę ir išsamesnę informaciją, kuri palengvintų tyrimą (Ahern et al., 2008). Vis dėlto, paplitęs nerekomenduojamų klausimų naudojimas tebėra rimta problema (Aldridge and Cameron, 1999; Bagerud et al., 2023), kuri potencialiai gali pakenkti visam tyrimui. Dėl nerekomenduojamų klausimų gaunama daug netikslios informacijos (Powell et al., 2007), todėl sprendimus priimančias asmenys (pavyzdžiui, CPS darbuotojai, prokurorai ir teisėjai) gali priimti neteisingą sprendimą.

Kai kurie tyrimai rodo, kad apklausos atlikėjo veikla interviu metu yra susijusi su

jo emocijomis arba emocijne būkle. Įrodyta, kad emocijos daro įtaką apklausos atlikėjo veiklai keliais būdais: neigiamų emocinių pasisakymų naudojimas (Oxburgh et al., 2006), konfrontacinės apklausos taktikos naudojimas (Magnusson et al., 2021) ir šališkas informacijos apdorojimas (Ask and Granhag, 2007). Kitaip tariant, emocijos yra susijusios su apklausos atlikėjo šališkumu, kuris, savo ruožtu, yra susijęs su jo veiklos rezultatais. Apklausos atlikėjo emocijų vaidmeniui tiriamojoje vaikų apklausose, tiksliau, kaip emocijos susijusios su geriausios praktikos rekomendacijų laikymusi ir sprendimų dėl apklausos rezultato priėmimu, mokslininkai skiria nepakankamai dėmesio.

Be to, galima pagrįstai tikėtis, kad tam tikros situacijos, pavyzdžiui, SPV, kuri gali būti vertinama kaip labai amoralus veiksmas, gali sukelti emocinį pykčio atsaką. Pyktis – tai emocija, atspindinti žmogaus įsitikinimą dėl įvykio, taip pat suvokimą, kad kažkas (arba konkretus asmuo) yra atsakingas už neigiamą rezultatą, kuris priklausė nuo jo (Lerner and Keltner, 2000). Taigi, pyktis gali daryti didelę įtaką žmogaus norui bausti (Hutcherson and Gross, 2011). Pykčio emocija gali tapti motyvuojančiu šaltiniu siekti griežtesnių bausmių (Hartnagel and Templeton, 2012). Nemoralūs veiksmai, tokie kaip SPV, taip pat gali sukelti amoralaus pasibjaurėjimo jausmą ir padidinti norą siekti griežtesnių nuosprendžių (Schnall et al., 2008). Kita vertus, apklausos atlikėjų asmeninė neigiama patirtis gali sukelti ir liūdesio jausmą, reaguojant į išklaustus traumuojančius vaikų išgyvenimus (Nen et al., 2011). Tačiau liūdesį, priešingai nei pyktį, lemia didesnis netikrumo jausmas ir nebūtinai dėl to, kas įvyko, reikia kaltinti ką nors kitą (Ask and Granhag, 2007). Kita svarbi esminė emocija yra nuostaba. SPV kontekste ji gali kilti, kai apklausos atlikėjas gali susidurti su informacija, kuri leistų manyti, kad vaikas nebuvo seksualiai išnaudojamas, ir taip galėtų prisidėti prie kitokio elgesio vykstančio įvykio metu (Kovaleva, 2021). Išsprendus situaciją, gali atsirasti staigus palengvėjimas arba nuostaba. Vien tik palengvėjimas, arba kartu su nuostaba, gali sušvelninti neigiamą emocijnę būseną (Dolinski and Odachowska, 2018). Be to, emocijos yra ne tik subjektyviai išgyvenamos, bet gali būti išreiškiamos veido išraiška ir analizuojamos, naudojant veido veikslių kodavimo sistemą (FACS, angl. *Facial Action Coding System*) (Ekman et al., 2022), todėl tyrėjai gali objektyviai ištirti emocijines reakcijas, naudodami veido atpažinimo programinę įrangą, pavyzdžiui, “iMotions” (2020).

Be to, žinoma, kad emocijos yra susijusios su psichofiziologija (Myroniv et al., 2017), stresu ir gali būti kognityvinių poreikių, viršijančių asmens turimus išteklius, rodikliai (Jo and Kim, 2020). Įrodyta, kad tokie fiziologiniai rodikliai, kaip galvaninis odos laidumas (GOL), širdies susitraukimų dažnis (širdies ritmas) (ŠR) ir širdies ritmo kintamumas (ŠRK), yra tinkami kognityviniam darbo krūviui matuoti (pvz., Solovey et al., 2014), taip pat rodo žmogaus streso lygį (pvz., Michels et al., 2013). Pasak Lar-museau ir kolegų (2020), kognityvinei apkrovai matuoti dažniausiai naudojami GOL, ŠR ir ŠRK. Tiksliau, sumažėjusio GOL pasipriešinimo (Shi et al., 2007), padidėjusio ŠR ir sumažėjusio ŠRK (Cranford et al., 2014) derinys yra didesnio kognityvinio krūvio ir padidėjusio užduoties sudėtingumo suvokimo rodiklis. Apklausos kontekste šie psichofiziologiniai matavimai gali būti rodikliai, kad apklausos atlikėjas artėja prie

savo kognityvinių gebėjimų ribos, o tai gali lemti sumažėjusias pastangas, bandant patikrinti alternatyvias hipotezes apklausos metu, taip gali pakeisti apklausos atlikėjo mąstyseną ir nureipti apklausą taip, kad ji paremtų jo išankstines prielaidas. Tačiau, mūsų žiniomis, iki šiol nebuvo atlikta jokių tyrimų apie psichofiziologinių parametru vaidmenį apklausos atlikėjų veiklai, tiksliau, klausimų formulavimui interviu metu.

Apibendrinant būtų galima teigti, kad SPV interviu metu apklausos atlikėjas gali patirti įvairių emocijų, tačiau neaišku, ir, mūsų žiniomis, anksčiau nebuvo vertinta, kaip emocijos (subjektyvios ir objektyvios), psichofiziologinės būsenos ir patvirtinimo šališkumas daro įtaką apklausos atlikėjo sprendimams formuluojant klausimus ir priimant sprendimus dėl interviu rezultatų.

2. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

2.1 Bendras tikslas

Šios disertacijos tikslas – ištirti emocinių reakcijų, psichofiziologinių būsenų ir patvirtinimo šališkumo mechanizmus, susijusius su apklausos atlikėjų darbu, simuliacinių apklausų dėl seksualinės prievartos prieš vaikus metu.

2.2 Tikslai

1. Įvertinti, ar ir kaip apklausos atlikėjai emociškai reaguoja į vaikų avatarus, išreiškiančius seksualinės prievartos ir neprievartos detales (I tyrimas).
2. Išnagrinėti, kaip prielaidos apie prievartą daro įtaką apklausos ir sprendimų priėmimo procesams imituotoje SPV apklausoje (II tyrimas).
3. Nustatyti, kaip emocijos veikia SPV interviu vertinimą (III tyrimas).
4. Išnagrinėti emocijų, psichofiziologinių būsenų ir patvirtinimo šališkumo sąsajas formuluojant klausimus po peržiūrėtos SPV apklausos (IV tyrimas).
5. Nustatyti emocijų, psichofiziologinių būsenų ir patvirtinimo šališkumo sąsajas, formuluojant klausimus, vykstant SPV apklausai (V tyrimas).

Pastaba. Tyrimų eiliškumas pateikiamas pagal disertacijos pradžioje nurodytą mokslinių publikacijų sąrašą.

3. METODAI

3.1 Imtys

3.1.1 Imtis Nr. 1: Emocinės reakcijos į avatarus (patyrę smurtą, palyginus su nepatyrusiais smurto) (I-as tyrimas)

Imtį sudarė šiuo metu besimokantys psichologijos studentai ir neseniai baigę studijas ($N = 30$, amžiaus vidurkis $M = 27,87$, $SD = 7,15$). Tyrimo dalyviai buvo iš dviejų universitetų: Mykolo Romerio universiteto ir Vilniaus universiteto. Tyrimo duomenų rinkimas buvo stabdomas, kai buvo surinkta trisdešimt dalyvių. Skelbimas dalyvauti tyrime buvo patalpintas keliuose forumuose, skirtuose abiejų universitetų besimokantiems psichologijos studentams ir alumnams. Aštuoniems vyrams ir dvidešimt dviem moterims atsitiktine tvarka buvo priskirti 8 iš 16 avatarų: keturi avatarai buvo berniukai (du su SPV ir du be SPV scenarijaus) ir keturi – mergaitės (du su SPV ir du be SPV scenarijaus). Nė vienas dalyvis iš tyrimo nebuvo pašalintas. Šio tyrimo duomenys surinkti Mykolo Romerio universiteto Taikomosios psichologijos tyrimų laboratorijoje.

3.1.2 Imtis Nr. 2: Patvirtinimo šališkumas SPV apklausų metu (II-as tyrimas)

Imtis buvo sujungta iš aštuonių paskelbtų ir nepaskelbtų eksperimentų, atliktų 2017-2022 m. Imtis buvo sudaryta iš Europos ir Japonijos studentų, psichologų ir policijos pareigūnų ($N = 377$, amžiaus vidurkis $M = 29,4$, $SD = 6,71$). Iš viso buvo surinkti 2084 interviu duomenys, siekiant išnagrinėti, kaip patvirtinimo šališkumas pasireiškia tyrimo interviu procese. Kiekvienas dalyvis, priklausomai nuo tyrimo plano, atliko 4-8 interviu. Tik pusėje surinktų duomenų buvo pateiktas pasitikėjimo išvada matas.

3.1.3 Imtis Nr. 3: Emocijų vaidmuo SPV apklausų vertinimui (III-ias tyrimas)

Imtį sudarė psichologijos arba teisės bakalauro ir magistro studijų studentai ($N = 105$, amžiaus vidurkis $M = 23,78$, $SD = 7,06$), besimokantys Mykolo Romerio ir Vilniaus universitetuose. Dvidešimt keturi vyrai, aštuoniasdešimt moterų ir vienas dalyvis, kuris nepriskyrė savęs nei moteriai, nei vyrui, atsitiktine tvarka buvo priskirti vienai iš keturių (SPV neįtaigi, SPV įtaigi, ne SPV neįtaigi, ne SPV įtaigi) interviu grupių. 14 dalyvių iš tyrimo duomenų analizės buvo pašalinti dėl blogos vaizdo kokybės arba techninių problemų eksperimento metu. Kvietimai dalyvauti eksperimente buvo platinami socialinės žiniasklaidos kanalais ir tiesiogiai kviečiant dalyvauti eksperimente universiteto patalpose paskaitų metu. Interviu su virtualiais avatarais buvo iš anksto įrašyti ir įtraukti į „iMotions“ internetinį duomenų rinkimo modulį kartu su klausimynais prieš ir po interviu „SurveyMonkey“ platformoje. Tie, kurie nenorėjo

dalyvauti tyrime iš namų, turėjo galimybę dalyvauti Mykolo Romerio universiteto Taikomosios psichologijos tyrimų laboratorijoje.

3.1.4 Imtis Nr. 4: Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas, formuluojant klausimus SPV apklausose (IV-as ir V-as tyrimai)

Imtį sudarė psichologijos studentai ($N = 60$ (47 moterys), amžiaus vidurkis $M = 22,75$, $SD = 6,74$), besimokantys Mykolo Romerio universitete. Kvietimas dalyvauti tyrime buvo išsiųstas tiesiogiai visiems psichologijos bakalauro studentams elektroniniu paštu. Duomenų rinkimas buvo stabdomas, kai tyrime dalyvavo 60 dalyvių. Nė vienas dalyvių neturėjo patirties, apklausiant vaikus ir nebuvo dalyvavęs mokymuose, skirtuose vaikų apklausoms. Už dalyvavimą tyrime dalyviams buvo suteiktas 10 eurų vertės prekybos centro dovanų čekis. Šio tyrimo duomenys buvo renkami Mykolo Romerio universiteto Taikomosios psichologijos tyrimų laboratorijoje.

3.2 Instrumentai

Tyrime naudotų instrumentų sąrašas:

Teigiamo ir neigiamo afekto skalė (Positive and Negative Affect Scale, PANAS) (Watson et al., 1988) – tai 20 teiginių skalė, kurią sudaro 10 teigiamų ir 10 neigiamų afektų apibūdinimų. Atsakymai buvo vertinami penkių balų Likerto tipo skalėje (1-5) nuo „labai nežymiai arba visai ne“ iki „labai stipriai“. Tyrimo dalyviai šį instrumentą turėjo užpildyti prieš kiekvieną interviu ir iš karto po jo. Tačiau PANAS teiginių įverčiai analizėje nebuvo naudojami, o jų paskirtis buvo užmaskuoti mus dominančius penkis teiginius apie konkrečias emocijas būsenas (liūdesį, pyktį, pasibjaurėjimą, nuostabą ir palengvėjimą), apie kurias buvo keltos hipotezės. Tačiau verta paminėti, kad vieno teiginio naudojimas gali būti ne pats tinkamiausias ir patikimiausias emocijų vertinimo būdas. Kita vertus, mūsų tikslas buvo įvertinti subjektyvias emocijas, todėl toks matavimo būdas bent jau leido užfiksuoti tyrimo dalyvių emocinių būsenų tendencijas.

Avataro tikroviškumo (realumo) suvokimas buvo matuojamas naudojant vieną teiginį. Dalyvių buvo prašoma atsakyti, kiek tikroviškas, jų manymu, yra avataras. Atsakymai buvo vertinami penkių balų Likerto skalėje nuo 1 „visiškai nerealistiškas“ iki 5 „labai realistiškas“.

Dalyvių pradinis emocionalumas buvo matuojamas naudojant Pažinimo ir Emocijų apie seksualinę prievartą prieš vaikus klausimyną (angl. *Cognitions and Emotions about Child sexual Abuse*, CE-CSA, Gewehr et al., 2021), kurį sudaro trys subskalės: (1) naivus pasitikėjimas (NC), (2) emocinis reaktyvumas (ER) ir (3) nepasitikėjimas teisingumo sistema (JSD). Atsakymai buvo vertinami šešių balų Likerto skalėje nuo 1 „visiškai nesutinku“ iki 6 „visiškai sutinku“. Analizėje buvo naudota tik emocinio reaktyvumo (ER) skalė. Šis klausimynas buvo pildomas tik vieną kartą prieš pateikiant avatarus. CE-CSA iš pradžių buvo sukurtas vokiečių kalba, o į anglų kalbą jį išvertė klausimyno autoriai. Po to, CE-CSA iš anglų kalbos į lietuvių kalbą išvertė disertacijos

autorius, o po to klausimyną iš lietuvių kalbos į vokiečių kalbą ir atgal į lietuvių kalbą išvertė kita, vokiškai kalbanti, kolega. Palyginus originalią vokišką versiją ir atgal išverstą vokišką versiją, teiginiai buvo labai panašūs.

Pristatant ir apklausiant kiekvieną avatarą, HD kamera buvo įrašomos dalyvių veido išraiškos. Vaizdo įrašai buvo importuoti į „iMotions Biometric Research Platform 8.1“ programinę įrangą ir analizuojami, naudojant „Affectiva“ veido išraiškos atpažinimo instrumentą. „Affectiva“ emocijų atpažinimo programinė įranga gali atpažinti veido išraiškas tikimybinio būdu. Programinėje įrangoje yra integruotas pykčio, liūdesio, pasibjaurėjimo ir nuostabos atpažinimas, tačiau palengvėjimo atveju turėjome išskirti labiausiai paplitusį veido judesio vienetą – AU12 lūpų kampučio atitraukimą (Krumhuber and Scherer, 2011) ir laikyti jį palengvėjimo reakcija.

Paskutiniame eksperimente buvo naudotajamas nešiojamasis Shimmer3 GSR+ įrenginys. GOL jutiklis matuoja ir fiksuoja galvaninę odos reakciją realiuoju laiku. Jis stebi odos laidumą, naudodamas du daugkartinio naudojimo elektrodus, pritvirtintus prie dviejų vienos rankos pirštų. Kai dirgikliai suaktyvina prakaito liaukas, dėl didėjančios drėgmės, padidėja odos laidumas, todėl srovė teka lengviau. Kitas daugkartinio naudojimo elektrodas tvirtinamas prie ausies lezgelės ir naudojamas optiniam impulsui / PPG (fotopletizmogramai), kuris paverčiamas širdies ritmu (ŠR), fiksuoti.

Visi avatarai ir interviu su jais buvo atliekami naudojant simuliuotų avataro interviu platformą, kurią sudaro 16 vaikų išvaizdos avatarų. Avatarai, pagal iš anksto numatytus scenarijus, yra skirtingo amžiaus ir lyties: ketverių metų vyriškos lyties, ketverių metų moteriškos lyties, ketverių–šešerių metų vyriškos lyties ir ketverių–šešerių metų moteriškos lyties avatarai. Kiekvienas avataras turi savo tariamo SPV scenarijų, kuris buvo išverstas ir pritaikytas Lietuvos kontekstui. Pusės avatarų scenarijuje buvo seksualinė prievarta, kitos pusės – ne. Platformoje integruoti demografiniai klausimai ir sutikimo forma (amžius, lytis, darbo sritis, išsilavinimas, patirtis auklėjant vaikus, dalyvavimas vaikų apklausos mokymuose, patirtis apklausiant vaikus, patirtis apklausiant SPV). Kuriant lietuvišką avatarų versiją, avatarų atsakymus įgarsino profesionalūs aktoriai, o profesionalūs vaizdo įrašų montuotojai sujungė balso takelius su avatarų vaizdo įrašais, kad avatarų lūpų judesiai būtų sinchronizuoti.

3.3 Procedūra

I tyrimas: tyrimui buvo iš anksto užsiregistruota ir jis buvo suplanuotas, todėl buvo siekiama surinkti 30 dalyvių. Kiekvienas atvykęs dalyvis turėjo užpildyti CECSA klausimyną, tada PANAS su papildomais teiginiais prieš ir po kiekvienos avataro peržiūros, kuri/-is išsako pagrindines tariamos prievartos patirties detales. Viso eksperimento metu kiekvienas dalyvis buvo filmuojamas. Kiekvienas dalyvis peržiūrėjo aštuonis avatarus. Šiame tyrime dalyvių nebuvo prašoma bendrauti su avatarais, o tik stebėti, kaip jie išsako pagrindines tariamos prievartos scenarijaus detales. Šio eksperimento planas pateiktas 1 paveiksle.

II tyrimas: visuose tyrimuose, įtrauktuose į megaanalizės ataskaitą, rekomenduojami ir nerekomenduojami klausimai; svarbios, neutralios ir klaidingos detalės;

preliminari prielaida ir jos patikimumo lygiai; išvada po pokalbio, patikimumo lygiai dėl išvados ir išvados teisingumas buvo koduojami kaip tęstiniai, ordinariniai arba dichotominiai kintamieji tolesnei analizei. II-ame tyrime naudoti duomenys buvo anksčiau skelbti arba pateikti recenzavimui kitų autorių.

III tyrimas: interviu su virtualiais avatarais buvo iš anksto įrašyti ir įtraukti į „iMotions“ internetinį duomenų rinkimo modulį kartu su klausimynais prieš ir po interviu. Tai leido išsiųsti eksperimento nuorodą kiekvienam tyrimu susidomėjusiam dalyviui. Tie, kurie nenorėjo dalyvauti eksperimente iš namų, turėjo galimybę dalyvauti eksperimente Mykolo Romerio universiteto Taikomosios psichologijos tyrimų laboratorijoje. Dalyviai atsitiktine tvarka buvo priskirti vienai iš keturių (iš anksto įrašytų interviu) grupių, kuriose jie turėjo stebėti interviu su vaiko avataru ir atsakyti į klausimus, susijusius su jų emocijomis, apklausos atlikėjo klausimų tipo tinkamumu, bendru įtaigumu ir vaiko avataro pateiktų detalių prisiminimu. Viso eksperimento metu dalyviai buvo filmuojami. Šio eksperimento planas pateiktas 2 paveiksle.

IV ir V tyrimas: šiame eksperimente dalyviai buvo suskirstyti į tris grupes (SPV, be SPV ir neutrali grupė), jiems buvo pateikti įvairūs stimulai ir užduotys. Kiekvienoje grupėje dalyviai stebėjo avatarą, išreiškiantį arba prievartą, arba neprievartą, arba neutralią informaciją (I tyrimo pakartojimas). Po to, visi dalyviai žiūrėjo iš anksto įrašyto interviu dalį (III tyrimo pakartojimas) ir paskui jų buvo prašoma suformuluoti avatarui klausimus, kuriuos jie norėtų užduoti. Tada kiekvienas dalyvis atliko du interviu su skirtingais avatarais, kurių vienas buvo su SPV scenarijumi, o kitas – be SPV. Prieš kiekvieną iš stimulų ir po jų, dalyvių buvo prašoma užpildyti klausimynus su įvairiais papildomais klausimais, kaip parodyta 3-iaame paveikslėlyje. Visi duomenys buvo renkami laboratorijoje, o visi klausimynai ir matavimai buvo integruoti į „iMotions“ platformą. Pasibaigus eksperimentui, dalyviai buvo supažindinti su apklausos rezultatais ir tyrimo tikslu. Taip pat, po eksperimento, kiekvienas dalyvis gavo 10 eurų dovanų kuponą. Šio eksperimento planas pateiktas 3 paveiksle.

3.4 Statistiniai metodai

Disertacijos tyrimuose buvo taikomos skirtingos statistinės procedūros. Aprašomoji statistika ir įprastinės analizės (pvz., apibendrintos vertinimo lygtys (GEE), ANOVA, *t*-testas, Pearsono *r* koreliacija) buvo atliekama, naudojant SPSS programinį paketą (*angl.* Statistical Package for Social Sciences). II-o tyrimo tikslui pasiekti buvo atlikta linijinė mišrių efektų analizė, naudojant R (4.1.0 versija). Išsamesni kiekvienos analizės aprašymai pateikiami kiekviename publikuotame straipsnyje tyrimo metodų skyriuje.

3.5 Pastabos apie indėlių

Visos disertacijoje naudotos imtys, išskyrus II-o tyrimo, buvo paimtos iš didesnio tyrimo „UNCOVABUSE: Atskleisti seksualinę prievartą prieš vaikus“ (projekto vadovė – prof. dr. Rita Žukauskienė), vykdyto Mykolo Romerio universiteto tyrėjų grupės,

bendradarbiaujant su Niujorko universiteto Šanchajuje profesoriumi dr. Pekka Olavi Santtila. Viso projekto metu priklausiau tyrėjų komandai ir buvau atsakingas už eksperimentinės projekto dalies parengimą ir vykdymą, taip pat už lietuviškai kalbančių avatarų ir kūrimą ir integravimą. Vykstant projektui, abiejų profesorių konsultuojamas, padedant tyrėjų komandai, buvau atsakingas už I-o, III-io, IV-o ir V-o straipsnių rankraščių rašymo procesą ir buvau pakviestas prisidėti prie II-o straipsnio rankraščio rengimo.

3.6 Tyrimo etika

Visų tyrimų dalyviai prieš pradėdami dalyvavimą tyrime davė informuotą sutikimą. Tyrimui buvo suteiktas Mykolo Romerio universiteto Psichologinių tyrimų etikos komiteto pritarimas (projekto pavadinimas „UNCOVABUSE: Uncovering Child Sexual Abuse: Assessment of the Life Prevalence and Development of Simulated Interview Software (EIT)“) ir dokumentuotas sprendime Nr.7/-2021.

4. REZULTATAI

4.1 I tyrimas: Emocinės reakcijos į avatarus

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad, remiantis tiek dalyvių savižina paremtais, tiek objektyviais duomenimis, vaikų avatarai sukelia emocines reakcijas. Šios emocinės reakcijos, priklausomai nuo seksualinės prievartos (palyginus su prievartos nebuvimu) scenarijų, nuspėjamai skiriasi. Skirtumai buvo labiau išreikšti, priklausomai nuo suvokiamo avatarų tikroviškumo. Taip pat, skirtumai buvo tuo didesni, kuo emocingiau dalyviai vertino SPV apskritai. Šis tyrimas parodė, kad vaikų avatarų apklausos yra emociškai įtraukiančios, todėl atsiveria galimybės tirti, kaip emocijos veikia mokymąsi ir apklausos rezultatus apklausos simuliacijoje.

4.2 II tyrimas: Patvirtinimo šališkumas SPV apklausose

Šio tyrimo rezultatai atskleidė, kad išankstinė dalyvių prielaida apie patirtą seksualinę prievartą leido daryti išvadą apie prievartą po apklausos, o kartu ir didino pasitikėjimą savo sprendimo teisingumu. Be to, rezultatai rodo, kad išankstinė prielaida apie patirtą prievartą sustiprina patvirtinimo šališkumą, todėl dažniau naudojami nerekomenduojami klausimų tipai ir sumažėja tikimybė padaryti teisingą išvadą, turint tiek pat turimų svarbių detalių.

4.3 III tyrimas: Emocijų vaidmuo SPV apklausų vertinimui

Šio tyrimo rezultatai parodė, kad per interviu peržiūrą padidėja liūdesys ir pasibjaurėjimas, kaip reakcija į SPV detales ir palengvėja, kai SPV detalių nėra. Be to, objektyviai labiau įtaigūs interviu (palyginti su interviu, atliktais pagal geriausios praktikos rekomendacijas) buvo vertinami kaip mažiau įtaigūs ir tinkamesni, o tai buvo netikėta. Be to, SPV scenarijaus interviu (palyginus su interviu be SPV) buvo suvokiami kaip mažiau įtaigūs. Daugiau pykčio ir liūdesio išreiškę dalyviai padarė mažiau, o labiau atsipalaidavę dalyviai padarė daugiau klaidų, prisimindami detales, kurias konkrečiai išsakė (nepatvirtino) avataras interviu metu.

4.4 IV ir V tyrimas: Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas, formuluojant klausimus SPV apklausose

IV-o tyrimo rezultatai atskleidė, kad didesnis bendras emocingumas SPV atžvilgiu ir didesnis suvoktas avatarų tikroviškumas yra susijęs su stipresnėmis emocinėmis reakcijomis. Be to, veide išreikštas pyktis buvo susijęs su uždaresniais (palyginus su atvirais) klausimais, taip pat prieš uždarus (palyginus su atvirais) klausimus buvo didesnis GAL pasipriešinimas ir mažesnis ŠR. V-as tyrimas, kaip ir tikėtasi, atskleidė, kad didesnę pasibjaurėjimą patiriantys dalyviai (palyginus su mažesnę pasibjaurėjimą

patiriančiais) suformulavo daugiau SPV patvirtinančių klausimų. Priešingai nei buvo tikėtasi, labiau nustebę dalyviai (palyginus su mažiau nustebusiais) taip pat suformulavo daugiau į SPV patvirtinimą nukreiptų klausimų. Be IV-ame tyrime minėtų rezultatų, nustatyta, kad žemesnis ŠRK lygis buvo susijęs su daugiau prievartą patvirtinančių klausimų. Taigi IV-o ir V-o tyrimo rezultatai rodo, kad emocinės ir psichofiziologinės būsenos, patiriamos stebint ir vykstant apklausai, yra susijusios su patvirtinimo šališkumu, formuluojant klausimus.

5. DISKUSIJA

Bendras šio darbo tikslas buvo išnagrinėti anksčiau beveik nenagrinėtą temą apie apklausos atlikėjo emocijas ir jų ryšį su patvirtinimo šališkumu seksualinės prievartos prieš vaikus tyrimo apklausose. Šiam tikslui pasiekti iš anksto buvo suplanuoti eksperimentiniai tyrimai, kurių dizainas kito priklausomai nuo ankstesnių eksperimento rezultatų. Buvo pasirinktas naujas ir modernus metodas, t. y. objektyviai išreikštų veido emocijų matavimas, naudojant veido atpažinimo instrumentą; psichofiziologinių reakcijų matavimas, naudojant belaidžius nešiojamuosius jutiklius; manipuliavimas stimulais – virtualiais vaikų avatarais ir jų tariamos seksualinės prievartos scenarijais. Šių tyrimų rezultatai atskleidė preliminarų emocijų, psichofiziologinių rodiklių ir patvirtinimo šališkumo vaidmens, vertinant ir vykdant apklausas dėl seksualinės prievartos prieš vaikus, mechanizmą, todėl leidžia geriau suprasti, kaip galima pagerinti SPV apklausų mokymus.

5.1 Emocinės reakcijos į seksualinės prievartos prieš vaikus (palyginus su prievartos nebuvimu) pasisakymus

I-o tyrimo tikslas buvo suprasti, ar virtualūs vaikų avatarai sukelia emocines reakcijas ir ar galima toliau tirti apklausos atlikėjų emocijų reakcijų vaidmenį mokymams ir rezultatams apklausos metu. Pirma rezultatų dalis atskleidė, kad dalyviai emociškai reaguoja į išsakytus tariamos seksualinės prievartos pasisakymus. Remiantis savižinos būdu pateiktu vertinimu (subjektyvus matas), atskleista, kad dalyviai į patvirtintas SPV detales reagavo su didesniu pykčiu, liūdesiu ir pasibjaurėjimu, o į nepatvirtintas SPV scenarijaus detales – su didesniu palengvėjimu. Remiantis objektyviais matavimais (naudojant veido atpažinimo instrumentą „iMotions“), nustatyta, kad dalyviai išreiškė daugiau pykčio dėl patvirtintų SPV ir nepatvirtintų SPV scenarijaus detalių. Liūdesys, nuostaba, pasibjaurėjimas ir palengvėjimas reikšmingai nesiskyrė. Antra rezultatų dalis atskleidė, kad emocijų reakcijų intensyvumui įtakos turi individualūs skirtumai, susiję su bendru emocingumu ir suvokiamu avatarių tikroviškumu. Remiantis savižina paremtais duomenimis, dalyviai, kurie apskritai yra labiau emocionali SPV atžvilgiu, išreiškė daugiau pykčio į patvirtintas SPV ir daugiau palengvėjimo į nepatvirtintas SPV scenarijaus detales. Remiantis „iMotions“ veido išraiškos analize, labiau emocionali dalyviai į patvirtintas SPV detales reagavo su didesniu pykčiu, o mažiau emocionalių dalyvių emocinės reakcijos į patvirtintas ar nepatvirtintas SPV detales nesiskyrė. Šiame tyrime bendras nurodomas avatarių tikroviškumas buvo santykinai aukštas (aukštesnis nei vidutinis). Pagal savižiną pateiktus duomenis, dalyviai, kurie labiau suvokė avatarių tikroviškumą, nurodė stipresnes palengvėjimo reakcijas į nepatvirtintas SPV detales, o dalyviai, kurie mažiau suvokė avatarių tikroviškumą, emocijinėmis reakcijomis nesiskyrė. Remiantis „iMotions“ veido išraiškos analize, dalyviai, kurių avatarių tikroviškumo suvokimas buvo aukštesnis, pranešė apie stipresnes pykčio reakcijas į patvirtintas SPV detales, o tų, kurių tikroviškumo jausmas buvo žemesnis, emocinė išraiška nesiskyrė. Rezultatai buvo aiškūs, kalbant apie pačių dalyvių

vertinamas emocijas, tačiau ne tokie aiškūs, kalbant apie objektyvius rodiklius. Taip gali būti todėl, kad žmogus vienu metu subjektyviai gali patirti kelias emocijas (Carrera and Ocejja, 2007), tačiau, tikriausiai, vienu metu gali veide išreikšti tik stipriausią emociją. Ši mintis atitinka Izard (1997), kuris teigė, kad emocijų išraiškos komponentai ne visada yra vizualiai pastebimi. Apskritai, I-o tyrimo rezultatai suteikė pagrindo ir leido kelti hipotezes tolesniam tyrimui apie apklausos atlikėjų patiriamų ir išreiškiamų emocijų vaidmenį jų interviu atlikimui.

5.2 Patvirtinimo šališkumas simuliuotose SPV apklausose

II-u tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar patvirtinimo šališkumas atlieka tam tikrą vaidmenį teismo ekspertizės sprendimų priėmimo procesams ir apklausos stiliui, apklausiant vaikus. Šiam tikslui buvo panaudoti kelių eksperimentų, kurių metu dalyviai apklausė vaikų avatars, duomenys. Rezultatai parodė, kad išankstinė apklausos atlikėjo prielaida, jog prieš vaiką buvo panaudota seksualinė prievarta, prognozavo išvadą apie prievartą po apklausos, didesnę pasitikėjimą savo sprendimu, didesnę nerekomenduojamų klausimų tipų dalį ir mažesnę tikimybę padaryti teisingą išvadą. Pirmia, šie rezultatai rodo, kad imituojant SPV apklausas, egzistuoja patvirtinimo šališkumas. Tendenciją patvirtinti prievartą gali lemti natūralus žmogaus polinkis patvirtinti, o ne paneigti pradines prielaidas (Tversky and Kahneman, 1974). Taip pat, verta paminėti, kad teisiniame kontekste apklausos atlikėjai gali būti šališki, siekdami padaryti išvadą, kurios iš jų tikisi tie, kurie paprastai inicijuoja apklausą, t. y. prokuratūra (O'Donohue and Cirlugea, 2021). Taigi, tyrimais, kuriais siekiama sumažinti patvirtinimo šališkumą, vykdam apklausas, nustatyta, kad apklausos atlikėjai, kurie nesigilino į kaltinimo detales (Rivard et al., 2016) ir uždavinėjo atviresnius klausimus (Powel et al., 2012), dėl to išgaudavo tikslesnę informaciją ir nebuvo veikiami šališkos informacijos. Be to, II-o tyrimo rezultatai atitinka kitų tyrimų, kuriuose iš dalies buvo nagrinėjama pasitikėjimo, susijusio su apklausos atlikėjo emocijomis, priimančiais sprendimus tiriamojo interviu metu (pvz., Magnusson et al., 2021) rezultatus. Tai leidžia kelti prielaidą, kad apklausos atlikėjo patirtos emocijos, tokios kaip pyktis ir pasibjaurėjimas, gali padidinti pasitikėjimą savo sprendimu, stiprinant patvirtinimo šališkumą kuris skatina tikrinti tik smurtines hipotezes ir atitinkamai paveikia surinktų duomenų interpretavimą. Vėliau, tokiais subtiliais atvejais, apklausos atlikėjai turi kvestionuoti pagrindines hipotezes, apsvarstydami alternatyvias hipotezes, kurios, tikėtina, sumažintų patvirtinimo šališkumą sprendimų priėmimo procese (Lidén et al., 2023). Apibendrinant, galima teigti, kad šis tyrimas sudaro prielaidas toliau tirti patvirtinimo šališkumo, susijusio su apklausos atlikėjo emocijomis, įtaką apklausos atlikimui, imituojant avatara apklausą.

5.3 Emocijų poveikis seksualinės prievartos prieš vaikus apklausų vertinimui

III-ias tyrimas buvo suplanuotas taip, kad dalyviams nereikėjo patiems atlikti interviu, o jiems buvo pateikiami avatara interviu įrašai ir prašoma įvertinti tuos interviu

įtaigumo ir tinkamumo požiūriu. Po to, buvo prašoma prisiminti tiksliai avataro išsaikytas detales, o dalyvių veido išraiškos buvo fiksuojamos taip pat, kaip ir ankstesniuose eksperimentuose (subjektyvus emocijų matavimas prieš ir po eksperimento bei viso eksperimento metu veide išreikštos emocijos). Emocinės reakcijos į avataro interviu iš dalies buvo panašios į ankstesnių eksperimentų, t. y. dalyviai į SPV interviu reagavo su didesniu liūdesiu ir pasibjaurėjimu, o į interviu be SPV – su didesniu palengvėjimu. Tačiau, palyginus su I-u tyrimu, buvo tam tikrų specifinių emocijų reakcijų neatitiktumų, kurie galėjo atsirasti dėl kitokio pobūdžio sąveikos (dinamikos požiūriu) su stimulais. Be to, priešingai, nei buvo tikėtasi, bet sutampant su Finnilä-Touhima et al. (2009) paaiškinimais, objektyviai įtaigūs interviu buvo suvokiami kaip mažiau įtaigūs ir tinkamesni klausimų formulavimo požiūriu, palyginus su objektyviai geresniais interviu. Galima kelti hipotezę, kad dalyviai įsitikino, jog įtaigesnis apklausos stilius gali atsirasti dėl to, kad apklausos atlikėjas yra labiau įsitikinęs savo vertinimu ir kaltinimu (Finnilä-Touhima et al., 2009). Be to, dalyviai galėjo tikėtis ir manyti, kad avatarai turėjo prievartos scenarijų (dėl eksperimento pobūdžio), ir taip atmesti įtaigumą, o tai atitinka patvirtinimo šališkumo teoriją (Ask et al., 2008), kad sprendimams įtakos turi pradinės sprendimus priimančių asmenų prielaidos ir įsitikinimai. Galiausiai, priešingai nei buvo tikėtasi, nustatyta, kad neigiamas emocinis susijaudinimas turėjo teigiamą poveikį atminčiai. Tačiau ši išvada atitinka kitus tyrimus, kurie rodo, kad specifinės neigiamos emocijos, tokios kaip pyktis ir liūdesys, sustiprina selektyvų informacijos ar pagrindinių įvykio aspektų (šiuo atveju SPV detalių) kodavimą, o teigiamos emocijos, tokios kaip laimė, sustiprina gebėjimą prisiminti visą įvykį (Levine and Burgess, 1997; Talarico et al., 2009). Įdomūs buvo dar keli rezultatai, tikėtina, susiję su kaltės jausmu ir patvirtinimo šališkumu. Aprašomoji analizė atskleidė, kad SPV scenarijaus grupėse dalyviai neklydo darydami išvadą dėl prievartos, o tik ketvirtadalis dalyvių nebuvo tikri dėl savo sprendimo, tačiau ne SPV scenarijaus grupėse tik aštuoni dalyviai padarė išvadą, kad prievartos nebuvo, o pusė dalyvių nebuvo tikri ir trečdalis priėmė neteisingą sprendimą. Šie rezultatai rodo, kad dalyviai apskritai linkę daryti išvadą apie prievartą net ir situacijose, kai prievartos nebuvo. Apibendrinant, galima teigti, kad šio tyrimo rezultatai rodo skirtingą emocijų poveikį SPV interviu vertinimui ir pabrėžia tolesnių emocijų ir patvirtinimo šališkumo poveikio tyrimų svarbą ne tik stebint, bet ir realiai atliekant SPV interviu.

5.4 Emocijos, psichofiziologija ir patvirtinimo šališkumas SPV apklausose

IV-as ir V-as tyrimai yra šio darbo baigiamojo eksperimento rezultatas. Šiame eksperimente dalyviai atsitiktine tvarka buvo priskirti arba SPV, arba ne SPV, arba neutraliai grupei, t. y. jiems buvo pateiktas avataras, išreiškiantis pagrindines su jais nutikusio įvykio detales (I-o tyrimo pakartojimas). Paskui dalyviams buvo pateikta dalis to paties, iš anksto įrašyto, interviu su avataru (III-io tyrimo pakartojimas), o po to kiekvienas dalyvis atliko po du interviu su avataru. Apskritai IV-ame tyrime buvo analizuotas manipuliacijos poveikis tolesniam klausimų formulavimui po iš anksto įrašyto interviu dalies peržiūros. V-ame tyrime buvo analizuotas klausimų formulavimas

vykstančiuose interviu su vaikų avatarais. Šiame eksperimente, kitaip nei ankstesniuose, buvo matuotas dalyvių GOL ir ŠR, o visi kiti matavimai buvo tokie patys kaip ir ankstesniuose eksperimentuose. IV-as tyrimas atskleidė, kad manipuliacija (poveikis SPV, be SPV arba neutraliam scenarijui) turėjo įtakos tolesnio klausimų formulavimo šališkumui. Mūsų žiniomis, tai pirmasis tokio pobūdžio eksperimentinis tyrimas, kuriame nustatyta, kad dėl ankstesnio SPV (palyginus su SPV nebuvimu ir neutraliu scenarijumi) detalių poveikio vėlesniame pokalbyje formuluojama daugiau SPV patvirtinančių klausimų. Panašus rezultatas nustatytas Powell ir kolegų (2014) tyrime, kuriam interviu vedimo patirtis buvo neigiamai susijusi su atvirų klausimų formulavimu, įvertintų iš karto po mokymų. Ši išvada rodo, kad tiriamosios apklausos mokymai turėtų būti vykdomi specialistų karjeros pradžioje. Be to, nustatyta, kad labiau nusivylę dalyviai formuluodavo tendencingesnius klausimus, nukreiptus į SPV patvirtinimą. Ši išvada sutampa su Schnall ir kolegų (2008) nuomone, kad moralinis pasibjaurėjimas, sukeltas moralinių nusikaltimų, gali lemti griežtesnius vertinimus. Kalbant apie psichofiziologinių rodiklių vaidmenį, šis tyrimas atskleidė ryšį tarp dalyvių žemesnės ŠRK ir šališkumo, formuluojant klausimus taip, kad patvirtintų prievartą. Žemesnė ŠRK siejasi su prastesne adaptacija ir fiziologiniu funkcionavimu (Vanderlei et al., 2009) ir yra užduoties kognityvinio krūvio rodiklis (Jo and Kim, 2020). Jei apklausos užduotis suvokiama kaip sunki, dalyviai gali rinktis lengviausią būdą formuluoti klausimus, kurie greičiausiai leistų gauti tam tikros reikšmingos informacijos, pavyzdžiui, SPV patvirtinančių detalių. Taigi, rezultatai rodo, kad tam tikros emocijos ir psichofiziologinės būsenos, kurias dalyviai patiria stebėdami SPV apklausą, yra susijusios su patvirtinimo šališkumu, formuluojant klausimus. Tolesnis tyrimas (V-as tyrimas) taip pat davė nemažai įdomių rezultatų. Pirmiausia, nustatyta, kad bendras emocingumas, susijęs su SPV ir suvoktu avatarų tikroviškumu, yra susijęs su stipresnėmis bendromis emocinėmis reakcijomis viso interviu metu. Ši išvada atitinka šios disertacijos I-o tyrimo rezultatus, todėl šio rezultato pakartojimas imituojamuose interviu reiškia, kad avatarai yra tinkami tokiems procesams tirti. Antra, prieš uždarus (palyginus su atvirais) klausimus buvo daugiau pykčio, atsispindėjusio veido išraiškoje. Nors, buvo tikėtasi kur kas aiškesnių skirtingų veidų emocijų išraiškos modelių, kuriuos imituojamo interviu metu išreiškė apklausos atlikėjas, galima kelti hipotezę, kad SPV kontekste pyktis buvo stipriausia tuo metu patiriama emocija. Ši hipotezė atitinka kitus tyrimus, kuriuose teigiama, kad apklausos atlikėjai, tirdami sunkius nusikaltimus, gali stengtis nuslopinti veide pastebimas emocijas (pvz., Oxburgh et al., 2006). Taip pat emocijos gali būti apskritai nepastebimos ar neišskiriamos dėl to, kad tuo metu trūksta neuro-raumeninio judesio (Izard, 1997), todėl kitos emocijos gali aiškiai nepasireikšti. Trečia, prieš uždarus (palyginus su atvirais) klausimus, buvo didesnis GOL pasipriešinimas ir mažesnis ŠR. Šis rezultatas rodo, kad dalyviai, prieš užduodami uždarus klausimus, jautė mažesnę stresą (Dua and King, 1987; Villarejo et al., 2012) ir, tikriausiai labiau pasitikėjo (Rees and Freeman, 2007) savo interviu atlikimu. Pats interviu procesas yra sudėtinga užduotis, reikalaujanti, kad apklausos atlikėjas vienu metu atliktų keletą užduočių, pavyzdžiui, suformuluotų kitą klausimą, įvertintų vaiko atsakymą tiesios požiūriu ir santykiyje su hipotezėmis, kurias apklausos atlikėjas tikrina, o visus šiuos

procesus lydi emocinės reakcijos. Pagal Kognityvinės apkrovos teoriją (angl. *Cognitive Load Theory*; Chandler and Sweller, 1991): kuo labiau žmogus yra kognityviai apkrautas, tuo didesnė klaidų tikimybė, o tai, galiausiai, sumažina užduoties atlikimo kokybę. Taigi, pastarąją išvadą galima interpretuoti ir taip, kad po tam tikro apklausos momento apklausos atlikėjas gali jaustis perkrautas, dėl to sukeliama daugiau neigiamų emocinių reakcijų ir taip pereinama prie lengvesnio apklausos proceso, t. y. užduodami daugiau glausti klausimai, kuriuos, tikriausiai, veikia patvirtinimo šališkumas. Taigi, psichofiziologiniai GOL ir ŠR parametrai gali būti kognityvinės apkrovos lygio rodikliai ir gali būti susiję su patvirtinimo šališkumu. Apskritai, šio darbo rezultatai leidžia sudaryti preliminarų emocijų ir psichofiziologinių parametru vaidmens patvirtinimo šališkumui, formuluojant klausimus SPV tiriamojo interviu metu modelį, kuris pateikiamas V-o tyrimo rankraštyje.

Apibendrinant, galima teigti, kad ši disertacija siūlo naujovišką apklausos atlikėjo emocijų, psichofiziologijos ir patvirtinimo šališkumo tyrinėjimą seksualinės prievartos prieš vaikus tiriamojo interviu kontekste ir įneša svarų indėlį į teisės ir kriminalinės psichologijos sritis. Metodologinis požiūris, taikomas atliekant eksperimentinius tyrimus, kartu su technologinių pažangų integravimu, padeda geriau suprasti, kaip emocijos formuoja apklausose dalyvaujančių asmenų elgesį ir sprendimų priėmimo procesus. Patvirtinimo šališkumo atpažinimas simuliuotuose interviu ne tik atitinka esamus tyrimus, bet ir įveda iki šiol neištirtus aspektus, įtraukiant psichofiziologinius rodiklius. Netikėti rezultatai, tokie kaip, kad objektyviai įtaigesni interviu buvo suvokiami kaip mažiau įtaigūs ir tinkami, meta iššūkį įprastoms prielaidoms ir atveria galimybes tolesniems tyrimams. Kadangi teisinės sistemos siekia pagerinti tiriamojo interviu patikimumą ir objektyvumą, šioje disertacijoje atrastos įžvalgos yra vertingas argumentas praturtinti įrodymais pagrįstas mokymo programas ir intervencijas. Šis darbas ne tik padeda suprasti emocijų ir patvirtinimo šališkumo sąveiką teoriniame lygmenyje, bet ir siūlo praktinius sprendimus nuolatiniam teismo ekspertizės pokalbių praktikos tobulėjimui.

5.5 Ribotumai, privalumai ir praktinės rekomendacijos

Šią disertaciją sudarantys empiriniai tyrimai turi nemažai apribojimų, visi jie aptarti atitinkamuose rankraščiuose. Apskritai, minėtuose tyrimuose yra du ribotumai. Pirmas ribotumas yra teorinio požiūrio ir apskritai emocijų, o konkrečiai – pasirinktų emocijų – pykčio, liūdesio, pasibjaurėjimo, nuostabos ir palengvėjimo – matavimo subjektyviai (naudojant savižina paremtus klausimynus) ir objektyviai (naudojant veido atpažinimo programinę įrangą “iMotions”) klausimas. Keturias iš penkių minėtų emocijų galima vadinti bazinėmis emocijomis (Matsumoto and Ekman, 2009). SPV apklausos kontekste neatrodė logiška matuoti džiaugsmą ir baimę dėl stimulų pobūdžio ir eksperimento konteksto. Dalyviai neturėjo ko bijoti, nes eksperimentai buvo suprojektuoti taip, kad interviu būtų galima stebėti arba atlikti saugioje laboratorijos aplinkoje atskirai nuo kitų dalyvių ir net nematant eksperimentatoriaus. Tyrimo, ar vaikas (net ir virtualus) patyrė seksualinę prievartą, pobūdis turėtų būti tolimas nuo

džiugios patirties. Tačiau, buvo manyta, kad, jei šio tyrimo rezultatas lems dalyvio sprendimą, kad vaikas nebuvo išnaudojamas, neigiamas laukiamas emocijas gali pakeisti nuostaba, o po to – palengvėjimas. Dėl to natūraliai kyla pasirinktų emocijų matavimo klausimas. Dalyvių buvo prašoma užpildyti savizina paremtus klausimus prieš ir po kiekvieno pateikto stimulo, todėl perkėlimo poveikis galėjo turėti įtakos emocinių reakcijų skirtumams patvirtintais ir nepatvirtintais SPV atvejais. Be to, dalyviams nebuvo pateikti operacionalizuoti emocijų apibrėžimai, o tai galėjo turėti įtakos subjektyvių matavimų patikimumui. Antras ribotumas yra susijęs su palengvėjimo objektyviu matavimu. “iMotions” turi integruotą veido atpažinimo mechanizmą pykčiui, liūdesiui, pasibjaurėjimui ir nuostabai, tačiau ne palengvėjimui. Dėl šios priežasties buvo naudotas labiausiai paplitęs veido judesio vienetas AU12 *Lip Corner Puller*, kuris “iMotions” sistemoje atitinka *Lip Corner Depressor*, ir jis buvo laikomas palengvėjimo reakcijos veido atvaizdu. Be to, V-ame tyrime buvo nustatyta, kad liūdesys buvo stipriai susijęs su lūpų kampučio pritraukėjo aktyvumu, todėl kilo abejonų, ar tai tinkamas palengvėjimo rodiklis. Be to, empirinių tyrimų imtys nebuvo profesionalų imtys, todėl tyrimo dalyvių emocinės reakcijos, interviu vertinimas ir klausimų formulavimas SPV interviu galėjo skirtis, palyginus su profesionalais. Taigi, šią tyrimų kryptį dar reikia pakartoti profesionalų imtyje.

Tyrimai turi ir tam tikrų privalumų: avatarai yra palyginti standartizuotas būdas tirti emocinę reakciją į reiškinį, kurį kitaip sunku tirti. Nepaisant to, kad stimulai yra standartizuoti, jie vis tiek suteikia galimybę dinamiškai sąveikai tarp avatarų ir apklausos atlikėjų su skirtingais galimais interviu rezultatais, kurie atspindi realų pokalbį su vaiku. Taip pat buvo naudojami subjektyvūs ir objektyvūs emocijų matavimai, ir duomenys šiek tiek sutapo. Be to, mes pirmieji ištyrėme ir pranešėme apie emocijų ir psichofiziologinių parametrų (GOL, ŠR ir ŠRK) sąsajas, formuluojant klausimus SPV apklausose. Megaanalizė leido atlikti ekologiškesnį patvirtinimo šališkumo tyrimą SPV interviu kontekste, palyginus su vinječių (scenarijų) skaitymu ir atvejų aprašymu.

Kalbant apie praktinę reikšmę, tyrimo rezultatai vienareikšmiškai atskleidė, kad emocijos vaidina svarbų vaidmenį, atliekant apklausą įtariamam SPV atvejais, todėl šių tyrimų rezultatai galėtų praturtinti apklausos mokymo programas ir instrukcijas prieš apklausą, taip pat grįžtamąjį ryšį po apklausos. Apklausos atlikėjai galėtų būti informuojami apie galimą jų emocinių būsenų ir apskritai emocionalumo poveikį, o tai galėtų paskatinti geriau suvokti, kokias emocijas jie patiria vykstančios apklausos metu. Antra, su rezultatai, susiję su SPV apklausų vertinimu, gali būti tiesiogiai naudingi psichologams, advokatams ir prokurorams, taip pat sprendimų priėmėjams, pavyzdžiui, teisėjams ir vaiko teisių apsaugos tarnybų darbuotojams tam, kad jie galėtų nustatyti arba bent jau žinoti apie galimą neigiamą poveikį apklausos kokybei ir apklausos išvada. Galiausiai, mūsų išvados rodo, kad asmenims, kurie apskritai yra labiau emocionalūs SPV tema, gali būti sunku suvaldyti ar reguliuoti savo emocijas, todėl jie gali atlikti apklausą šališkiau, o tai verčia atvirai diskutuoti, ar kai kurie asmenys yra tinkami SPV apklausoms atlikti.

6. BENDROSIOS IŠVADOS

Remiantis šios disertacijos kontekste atliktais tyrimais, daromos šios išvados:

1. Vaikų avatarai sukelia įvairias nuspėjamas emocines reakcijas:
 - Dalyviai išreiškė daugiau neigiamų (pyktį, liūdesį ir pasibjaurėjimą) ir daugiau teigiamų (palengvėjimą) emocijų į atitinkamai patvirtintas ir nepatvirtintas SPV detales, o veide išreikštos emocijos buvo ne tokios aiškios.
 - Didesnis bendras emocionalumas, susijęs su SPV, ir didesnis suvoktas avatarų tikroviškumas sustiprino emocinių reakcijų skirtumus (I-as tyrimas).
2. Patvirtinimo šališkumas pasireiškia imituojamuose SPV apklausose ir daro įtaką apklausos ir sprendimo priėmimo procesui, t. y. pasitikėjimui, dažnesniam nerekomenduojamų klausimų naudojimui, sumažėjusiai tikimybei priimti teisingą sprendimą ir kaltės šališkumui (II-as tyrimas).
3. Emocijos turi įtakos seksualinės prievartos prieš vaikus simuliacinių apklausų vertinimui, kalbant apie įtaigumą, atmintį ir sprendimų priėmimą (III-ias tyrimas).
4. Emocijos ir psichofiziologiniai rodikliai GOL, ŠR ir ŠRK yra susiję su patvirtinimo šališkumu, formuluojant uždarus ir atvirus klausimus simuliacinėse SPV apklausose (IV-as ir V-as tyrimai).

REFERENCES:

1. Ahern, E. C., Andrews, S. J., Stolzenberg, S. N., & Lyon, T. D. (2018). The productivity of wh-prompts in child forensic interviews. *Journal of Interpersonal Violence*, 33, 2007–2015. <https://doi.org/10.1177/088626051562108>
2. Aldridge, J., and Cameron, S. (1999). Interviewing child witnesses: Questioning techniques and the role of training. *Applied Developmental Science*, 3(2), 136–147. https://doi.org/10.1207/s1532480xads0302_7
3. Anderst, J., Kellogg, N., & Jung, I. (2009). Reports of repetitive penile-genital penetration often have no definitive evidence of penetration. *Pediatrics* 124(3): e403–e409. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-3053>
4. Ask, K., and Granhag, P. A. (2007). Hot cognition in investigative judgments: the differential influence of anger and sadness. *Law and Human Behavior*, 31, 537–551. <https://doi.org/10.1007/s10979006-9075-3>
5. Ask, K., Rebelius, A., & Granhag, P. A. (2008). The elasticity of criminal evidence: A moderator of investigator bias. *Applied Cognitive Psychology*, 22(9), 1245–1259. <https://doi.org/10.1002/acp.1432>
6. Bala, N., Lee, J., & McNamara, E. (2001). Children as witnesses: Understanding their capacities, needs, and experiences. *Journal of Social Distress and the Homeless*, 10(1), 41–68. <https://doi.org/10.1023/A:1009429602266>
7. Barth, J., Bermetz, L., Heim, E., Trelle, S., & Tonia, T. (2013). The current prevalence of child sexual abuse worldwide: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Public Health*, 58, 469–483. <https://doi.org/10.1007/s00038-012-0426-1>
8. Baugerud, G. A., Røed, R. K., Hansen, H. B., Poulsen, J. S., and Johnson, M. S. (2023). Evaluating child interviews conducted by child protective services workers and police investigators. *British Journal of Social Work*, bcac245. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac245>
9. Berryessa, C. M., Dror, I. E., and McCormack, C. J. B. (2023). Prosecuting from the bench? examining sources of pro-prosecution bias in judges. *Legal and Criminological Psychology*, 28, 1–14. <https://doi.org/10.1111/lcrp.12226>
10. Brown, D. A., Lewis, C. N., Lamb, M. E., Gwynne, J., Kitto, O., & Stairmand, M. (2019). Developmental differences in children’s learning and use of forensic ground rules during an interview about an experienced event. *Developmental psychology*. <https://doi.org/10.1037/dev0000756>
11. Bruck, M., Ceci, S. J., & Principe, G. F. (2006). The child and the law. In K. A. Renninger, I. E. Sigel, W. Damon, & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Child psychology in practice* (p. 776–816). Wiley.
12. Burrows, K. S., & Powell, M. (2014). Prosecutors’ recommendations for improving child witness statements about sexual abuse. *Policing and Society*, 24(2), 189–201. <https://doi.org/10.1080/10439463.2013.784305>
13. Carrera, P., & Ocejja, L. (2007). Drawing mixed emotions: Sequential or simultaneous experiences?, 21(2), 422–441. <https://doi.org/10.1080/02699930600557904>
14. Cederborg, A. C., Alm, C., Lima da Silva Nises, D., & Lamb, M. E. (2013). Investigative interviewing of alleged child abuse victims: An evaluation of a new training programme for investigative interviewers. *Police Practice and Research*, 14(3), 242–254. <https://doi.org/10.1080/15614263.2012.712292>
15. Chandler, P., and Sweller, J. (1991). Cognitive load theory and the format of instruction. *Cognition and Instruction*, 8, 293–332. https://doi.org/10.1207/s1532690xci0804_2

16. Connolly, D. A., Chong, K., Coburn, P. I., & Lutgens, D. (2015). Factors associated with delays of days to decades to criminal prosecutions of child sexual abuse. *Behavioral sciences & the law*, 33(4), 546-560. <https://doi.org/10.1002/bsl.2185>
17. Cranford, K. N., Tiettmeyer, J. M., Chuprinko, B. C., Jordan, S., & Grove, N. P. (2014). Measuring load on working memory: the use of heart rate as a means of measuring chemistry students' cognitive load. *Journal of Chemical Education*, 91(5), 641-647. <https://doi.org/10.1021/ed400576n>
18. Dodge, A., Spencer, D., Ricciardelli, R., & Balluci, D. (2019). "This isn't your father's police force": Digital evidence in sexual assault investigations. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*. 52(4), 499-515. <https://doi.org/10.1177/0004865819851544>
19. Dolinski, D., & Odachowska, E. (2018). Beware when danger on the road has passed. The state of relief impairs a driver's ability to avoid accidents. *Accident Analysis & Prevention*, 115, 73-78. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2018.03.007>
20. Dror, I. E. (2020). Cognitive and human factors in expert decision making: six fallacies and the eight sources of bias. *Analytical Chemistry*. 92, 7998-8004. <https://doi.org/10.1021/acs.analchem.0c00704>
21. Dror, I. E., & Scurich, N. (2020). (Mis)use of scientific measurements in forensic science. *Forensic Science International: Synergy*, 2, 333-338. <https://doi.org/10.1016/j.fsisy.2020.08.006>
22. Dua, J. K., and King, D. A. (1987). Heart rate and skin conductance as measures of worrying. *Behavior Change*, 4, 26-32. <https://doi.org/10.1017/S0813483900008378>
23. Duron, J. F. (2018). Legal decision-making in child sexual abuse investigations: A mixed-methods study of factors that influence prosecution. *Child Abuse & Neglect*, 79, 302-314. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.022>
24. Ekman, P., Friesen, W. V., & Hager, J. C. (2002). Facial Action Coding System. Manual and Investigator's Guide, Salt Lake City, UT: Research Nexus.
25. Ernberg, E., Magnusson, M., & Landstrom, S. (2018). Prosecution of child sexual abuse cases involving preschool-aged children: A study of Swedish cases from 2010 to 2014. *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(7), 832-851. <https://doi.org/10.1080/10538712.2018.1501786>
26. Fessinger, M. B., McWilliams, K., Bakth, F. N., & Lyon T. D. (2021). Setting the ground rules: use and practice of ground rules in child forensic interviews. *Child Maltreatment*, 26(1), 126-132. <https://doi.org/10.1177/1077559520910783>
27. Finnilä-Touhima, K., Santtila, P., Sainio, M., Niemi, P., & Sandnabba, K. (2009). Expert judgement in cases of alleged child sexual abuse: Clinicians' sensitivity to suggestive influences, pre-existing beliefs and base rate estimates. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(2), 129-142. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2008.00687.x>
28. Finkelhor, D., Shattuck, A., Turner, H. A., & Hamby, S. L. (2014). The lifetime prevalence of child sexual abuse and sexual assault assessed in late adolescence. *Journal of Adolescent Health*, 55(3), 329-333. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.12.026>
29. Gekoski, A., Davidson, J. C., & Horvath, M. A. H. (2016). The prevalence, nature, and impact of intrafamilial child sexual abuse: Findings from a rapid evidence assessment. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, 2(4), 231-243. <https://doi.org/10.1108/JCRPP-05-2016-0008>
30. Gewehr, E., Merschhemke, M., Volbert, R., Santtila, P., & Pülschen, S. (2021). Items of the unpublished self-report questionnaire. Cognitions and Emotions about Child Sexual Abuse (CE-CSA). <https://doi.org/10.31234/osf.io/uszm8>

31. Gewirtz-Meydan, A., & Finkelhor, D. (2020). Sexual abuse and assault in a large national sample of children and adolescents. *Child Maltreatment, 25*(2), 203–214. <https://doi.org/10.1177/1077559519873975>
32. Girdenis, T., Zajančauskienė, J., & Segal, A. (2022). The Problem of Delimitation in Child Sexual Abuse Cases Involving Children Under the Age of Sixteen in Lithuanian Court Practice. *Jurisprudence, 29*(1), 106–121. <https://doi.org/10.13165/JUR-22-29-1-05>
33. Valutytė, R., Murauskienė, D., Gušauskienė, M. ir Segal, A. (2022). Teisinio reguliavimo smurto artimoje aplinkoje studija. Projekto Nr. 41P-3-(4.11)/2022-01-20 Nr. 2ST-18.
34. Haginoya, S., Yamamoto, S., Pompedda, F., Naka, M., Antfolk, J., & Santtila, P. (2020). On-line simulation training of child sexual abuse interviews with feedback improves interview quality in Japanese university students. *Frontiers in Psychology, 11*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00998>
35. Hartnagel, T. F., & Templeton, L. J. (2012). Emotions about crime and attitudes to punishment. *Punishment & Society, 14*(4), 452–474. <https://doi.org/10.1177/1462474512452519>
36. Hershkowitz, I., Fisher, S., Lamb, M. E., & Horowitz, D. (2007). Improving credibility assessment in child sexual abuse allegations: the role of NICHHD investigative interview protocol. *Child Abuse & Neglect, 31*(2), 99–110. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2006.09.005>
37. Hershkowitz, I. (2001). A case study of child sexual false allegation. *Child Abuse & Neglect, 25*(10), 1397–1411. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(01\)00274-5](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(01)00274-5)
38. Huang, C.Y. (2021). Expert Biases in Criminal Investigations of Sexual Offenses. In: Deslauriers-Varin, N., Bennell, C. (eds) *Criminal Investigations of Sexual Offenses*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79968-7_13
39. Hutcherson, C. A., & Gross, J. J. (2011). The moral emotions: A social–functionalist account of anger, disgust, and contempt. *Journal of Personality and Social Psychology, 100*(4), 719–737. <https://doi.org/10.1037/a0022408>
40. iMotions (2020). Affectiva iMotions Biometric Research Platform. Available online at: <https://imotions.com/affectiva/> (accessed August 1, 2020).
41. Izard, C. E. (1997). Emotions and facial expressions: A perspective from differential emotions theory. In J. A. Russell & J. M. Fernández-Dols (Eds.), *The psychology of facial expression* (pp. 57–77). <https://doi.org/10.1017/CBO9780511659911.005>
42. Jo, I. H., and Kim, J. (2020). Verification of cognitive load theory with psychophysiological measures in complex problem-solving. *The Asia-Pacific Education Researcher, 29*, 417–429. <https://doi.org/10.1007/s40299-019-00495-9>
43. Joki-Erkkilä M, Niemi J, Ellonen N., 2014. Child sexual abuse—Medical statement conclusions in criminal legal process. *Forensic Science International 239*, 31–36. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2014.03.006>
44. Kassin, S., Dror, I., & Kukucka, J. (2013). The forensic confirmation bias: Problems, perspectives, and proposed solutions. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition, 2*, 42–52.
45. Kassin, S. M. (2008). Confession evidence: Commonsense myths and misconceptions. *Criminal Justice and Behavior, 35*(10), 1309–1322.
46. Kazlauskas, E., Jovarauskaitė, L., Abe, K., Brewin, C. R., Cloitre, M., Daniūnaitė, I., Haramaki, Y., Hihara, S., Kairyte, A., Kamite, Y., Sugimura, K., Thoresen, S., Želviene, P., & Truskauskaitė-Kunevičienė, I. (2022). Trauma exposure and factors associated with ICD-11 PTSD and complex PTSD in adolescence: A cross-cultural study in Japan and Lithuania. *Epidemiology and Psychiatric Sciences, 31*(e49), 1–10. <https://doi.org/10.1017/S2045796022000336>

47. Krumhuber, E. G., & Scherer, K. R. (2011). Affect bursts: Dynamic patterns of facial expression. *Emotion*, 11(4), 825–841. <https://doi.org/10.1037/a0023856>
48. Kovaleva, M. N. (2021). The conative function of constructions expressing surprise in Swedish, English and Russian. *Theoretical and Applied Linguistics*, 7(1), 86–95. https://doi.org/10.22250/2410-7190_2021_7_1_86_95
49. Kukucka, J., Kassir, S. M., Zapf, P. A., & Dror, I. (2017). Cognitive bias and blindness: A global survey of forensic science examiners. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6(4), 452-459.
50. Kunkler, K. S., & Roy, T. (2023). Reducing the impact of cognitive bias in decision making: Practical actions for forensic science practitioners. *Forensic Science International: Synergy*, 7, 100341. <https://doi.org/10.1016/j.fsisyn.2023.100341>
51. Lamb, M. E., Brown, D. A., Hershkowitz, I., Orbach, Y., & Esplin, P. W. (2018). Tell me what happened: Questioning children about abuse. Chichester, UK: Wiley.
52. Lamb, M. E. (2016). Difficulties translating research on forensic interview practices to practitioners: Finding water, leading horses, but can we get them to drink? *American Psychologist*, 71(8), 710–718. <https://doi.org/10.1037/amp0000039>
53. Lamb, M. E., Orbach, Y., Hershkowitz, I., Esplin, P. W., & Horowitz, D. (2007). A structured forensic interview protocol improves the quality and informativeness of investigative interviews with children: A review of research using the NICHD investigative interview protocol. *Child Abuse & Neglect*, 31(11–12), 1201–1231. <https://doi.org/10.1016/j.chia-bu.2007.03.021>
54. Lamb, M. E., Sternberg, K.J., Orbach, Y., Esplin, P.W., Stewart, H., & Mitchell, S. (2003). Age differences in young children's responses to open-ended invitations on the course of forensic interviews. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, 926-934. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.71.5.926>
55. La Rooy, D., Burbacher, S. P., Aromaki-Stratus, A., Cyr, M., Hershkowitz, I., Korkman, J., Myklebust, T., Naka, M., Peixoto, C. E., Roberts, K. P., Stewart, H., & Lamb, M. E. (2015). The NICHD protocol: a review of an internationally-used evidence-based tool for training child forensic interviewers. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, 1(2), 76-89. <http://dx.doi.org/10.1108/JCRPP-01-2015-0001>
56. Larmuseau, C., Cornelis, J., Lancieri, L., Desmet, P., & Depaeppe, F. (2020). Multimodal learning analytics to investigate cognitive load during online problem solving. *British Journal of Educational Technology*, 51(5), 1548-1562. <https://doi.org/10.1111/bjet.12958>
57. La Rooy, D., Lamb, M. E., & Memon, A. (2011) Forensic interviews with children in Scotland: A survey of interview practice among police. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 26, 26-34. <https://doi.org/10.1007/s11896-010-9072-9>
58. Laurinaityte, I., Assini-Meytin, L. C., & Čunichina, K. (2022). Examining the associations between adverse childhood experiences, health risk behaviors, and psychological well-being in a convenience sample of Lithuanian university students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(6). <https://doi.org/10.3390/ijerph19063253>.
59. Leach, C. L., Brown, F., Pryor, L., Powell, M., & Harden, S. (2022). Eliciting an offence narrative: what types of questions do forensic mental health practitioners ask? *Psychiatry Psychology and Law*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/13218719.2022.2059029>
60. Lerner, J. S., & Keltner, D. (2000). Beyond valence: toward a model of emotion specific influences on judgment and choice. *Cognition and Emotion*, 14, 473–493. doi: <https://doi.org/10.1080/026999300402763>

61. Levine, L. J. & Burgess, S. L. (1997). Beyond general arousal: Effects of specific emotions on memory. *Social Cognition*, 15(3), 157–181. <https://doi.org/10.1521/soco.1997.15.3.157>
62. Lidén, M., Thiblin, I., & Dror, I. (2023). The role of alternative hypotheses in reducing bias in forensic medical experts' decision making. *Science & Justice*, 63(5), 581-587. <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2023.07.005>
63. Lippert, T., Cross, T. P., Jones, L., & Walsh, W. (2010). Suspect confession of child sexual abuse to investigators. *Child Maltreatment*, 15(2), 161–170. <https://doi.org/10.1177/1077559509360251>
64. London, K., Bruck, M., Wright, D. B., & Ceci, S. J. (2008). Review of the contemporary literature on how children report sexual abuse to others: Findings, methodological issues, and implications for forensic interviewers. *Memory*, 16 (1), 29-47. <https://doi.org/10.1080/09658210701725732>
65. London, K., Bruck, M., Ceci, S. J., & Shuman, D. W. (2005). Disclosure of child sexual abuse: What does the research tell us about the ways that children tell? *Psychology, Public Policy, and Law*, 11(1), 194–226. <https://doi.org/10.1037/1076-8971.11.1.194>
66. Lithuanian Republic Justice Minister (2020). *Įsakymas dėl teismo ekspertų veiklos koodinavimo tarybos nuostatų, teismo ekspertų veiklos koordinavimo tarybos darbo reglamento ir sudeties patvirtinimo*. Retrieved May 20, 2022. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c716f0b0c50111ea997c9ee767e856b4/asr>
67. Lyon, T. D. (2017). Investigative interviewing of the child. In Duquette, D. N., Haralambie, A. M. & Sankaran V. S. (Eds.). *Child welfare law and practice* (87-113).
68. Lyon, T. D. (2014). Interviewing Children. *Annual Review of Law and Social Science*, 10, 73–89. <https://10.1146/annurev-lawsocsci-110413-030913>
69. Lyon TD. 2005. Ten Step Investigative Interview. Los Angeles, CA: TD Lyon. <http://works.bepress.com/thomaslyon/5/>
70. Magnusson, M., Joleby, M., Luke, T. J., Ask, K., & Lefsaaker, S. M. (2021). Swedish and Norwegian police interviewers' goals, tactics, and emotions when interviewing suspects of child sexual abuse. *Frontiers in Psychology*, 12, 606774. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.606774>
71. Mažylis, L., Unikaitė-Jakuntavičienė, I., & Ivanovas, B. (2013). The rise in popularity of the Lithuanian political party Drasos Kelias. *Baltic Journal of Law & Politics*, 6(1), 63-88. <https://doi.org/10.2478/bjlp-2013-0004>
72. McCartan, K. F. & McAlister, R. (2012) Mobile phone technology and sexual abuse. *Information & Communications Technology Law*, 21(3), 257-268. <https://doi.org/10.1080/13600834.2012.744223>
73. McCartan, K. F., Kemshall, H., & Tabachnick, J. (2015). The construction of community understandings of sexual violence: Rethinking public, practitioner and policy discourses. *Journal of Sexual Aggression*, 21(1), 100–116. <https://doi.org/10.1080/13552600.2014.945976>
74. McGuire, K., & London, K. (2017). Common beliefs about child sexual abuse and disclosure: A college sample. *Journal of Child Sexual Abuse*, 26, 175-194. <https://doi.org/10.1080/10538712.2017.1281368>
75. Michels, N., Sioen, I., Clays, E., De Buyzere, M., Ahrens, W., Huybrechts, I., et al. (2013). Children's heart rate variability as stress indicator: association with reported stress and cortisol. *Biological Psychology*, 94, 433–440. <https://doi.10.1016/j.biopsycho.2013.08.005>
76. Myroniv, B., Wu, C. W., Ren, Y., Christian, A., Bajo, E., & Tseng, Y. C. (2017). Analyzing

- user emotions via physiology signals. *Data Science and Pattern Recognition*, 1, 11–25. <https://doi.org/10.3390/s22155775>
77. Nen, S., Astbury, J., Subhi, N., Alavi, K., Lukman, Z. M., Sarnon, N., Fauziah, I., Hoesni, S. M., & Mohamad, M. S. (2011). The impact of vicarious trauma on professionals involved in child sexual abuse cases (CSA). *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 19, 147–155.
 78. Nickerson, R. S. (1998). Confirmation bias: A ubiquitous phenomenon in many guises. *Review of general psychology*, 2(2), 175–220. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.2.17>
 79. Oberlader, V., & Verschuere, B. (2023). Bias is persistent – Sequencing case information does not protect against contextual bias in criminal risk assessment. Preprint
 80. O’Donohue, W., & Cirlugea, O. (2021). Controlling for confirmation bias in child sexual abuse interviews. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 49(3), 371–380. <https://doi.org/10.29158/JAAPL.200109-20>
 81. Oxburgh, G., Williamson, T., & Ost, J. (2006). Police officers’ use of emotional language during child sexual abuse investigations. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 3(1), 35–45. <https://doi.org/10.1002/jip.41>
 82. Pan, Y., Lin, X., Liu, J., Zhang, S., Zeng, X., Chen, F., & Wu, J. (2021). Prevalence of childhood sexual abuse among women using the Childhood Trauma Questionnaire: A worldwide meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(5), 1181–1191. <https://doi.org/10.1177/1524838020912867>
 83. Pereda, N., & Forns, M. (2007). Prevalencia y características del abuso sexual infantil en estudiantes universitarios españoles [Prevalence and characteristics of child sexual abuse in Spanish university students]. *Child Abuse & Neglect*, 31, 417–426. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2006.08.010>
 84. Pompèdda, F., Palu, A., Kask, K., Schiff, K., Soveri, A., Antfolk, J., & Santtila, P. (2020). Transfer of simulated interview training effects into interviews with children exposed to a mock event. *Nordic Psychology*, 73(1), 43–67. <https://doi.org/10.1080/19012276.2020.1788417>
 85. Pompèdda, F., Antfolk, J., Zappalà, A., & Santtila P. (2017). A combination of outcome and process feedback enhances performance in simulations of child sexual abuse interviews using avatars. *Frontiers in Psychology*, 8, 1474. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01474>
 86. Pompèdda, F., Zappalà, A., & Santtila P. (2015). Simulations of child sexual abuse interviews using avatars paired with feedback improves interview quality. *Psychology, Crime & Law*, 21(1), 28–52. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2014.915323>
 87. Powell, M. B., Roberts, K. P., Thomson, D. M., & Ceci, S. J. (2007). The impact of experienced versus non-experienced suggestions on children’s recall of repeated events. *Applied Cognitive Psychology*, 21(5), 649–667. <https://doi.org/10.1002/acp.1299>
 88. Powell, M. B., Hughes-Scholes, C. H., & Sharman, S. J. (2012). Skill in interviewing reduces confirmation bias. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 9(2), 126–134. <https://doi.org/10.1002/jip.1357>
 89. Powell, M. B., Hughes-Scholes, C. H., Smith, R., & Sharman, S. J. (2014). The relationship between investigative interviewing experience and open-ended question usage. *Police Practice and Research*, 15(4), 283–292. <https://doi.org/10.1080/15614263.2012.704170>
 90. Putnam, F. W. (2003). Ten-year research update review: Child sexual abuse. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(3), 269–278. <https://doi.org/10.1097/00004583-200303000-00006>
 91. Ragauskienė, K. (2023, October 19). Kristijonas Bartoševičius apie savo teismą: “Neleidžia

- man atskleisti bylos duomenų jokių”. *Tv3.lt*. <https://www.tv3.lt/naujiena/video/kristijonas-bartosevicius-apie-savo-teisma-neleidzia-man-atskleisti-bylos-duomenu-jokiu-n1266468>
92. Rees, T., and Freeman, P. (2007). The effects of perceived and received support on self-confidence. *Journal of Sports Sciences*, 25, 1057–1065. <https://doi.org/10.1080/02640410600982279>
 93. Rivard, J. R., Pena, M. M., & Schreiber Compo, N. (2016). “Blind” interviewing: Is ignorance bliss? *Memory*, 24(9), 1256–1266. <https://doi.org/10.1080/09658211.2015.1098705>
 94. Santtila, P., Korkman, J., and Sandnabba, K. N. (2004). Effects of interview phase, repeated interviewing, presence of a support person, and anatomically detailed dolls on child sexual abuse interviews. *Psychology, Crime & Law*, 10, 21–35. <https://doi.org/10.1080/1068316021000044365>
 95. Saywitz, K. J., & Camparo, L. B. (2009). Contemporary child forensic interviewing: Evolving consensus and innovation over 25 years. In B. L. Bottoms, C. J. Najdowski, & G. S. Goodman (Eds.), *Children as victims, witnesses, and offenders: Psychological science and the law* (pp. 102–127). Guilford Press.
 96. Scherr, K. C. & Dror, I. (2021). Ingroup biases of forensic experts: perceptions of wrongful convictions versus exonerations. *Psychology, Crime & Law*, 27(1), 89–104. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2020.1774591>
 97. Schnall, S., Haidt, J., Clore, G., & Jordan, A. (2008). Disgust as embodied moral judgment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(8), 1096–1109. <https://doi.org/10.1177/0146167208317771>
 98. Shi, Y., Ruiz, N., Taib, R., Choi, E., & Chen, F. (2007, April). Galvanic skin response (GSR) as an index of cognitive load. In *CHI'07 extended abstracts on Human factors in computing systems*, 2651–2656. <https://doi.org/10.1145/1240866.1241057>
 99. Solovey, E. T., Zec, M., Garcia Perez, E. A., Reimer, B., & Mehler, B. (2014, April). Classifying driver workload using physiological and driving performance data: two field studies. In *Proceedings of the SIGCHI conference on human factors in computing systems*, 4057–4066. <https://doi.org/10.1145/2556288.2557068>
 100. Statistics Lithuania. (2022). *Recorded sexual abuse crimes in the domestic environment. Official statistics portal*. Retrieved May 22, 2022. <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R0130#/>.
 101. Stoltendorgh, M., van Ijzendoorn, M., Euser, E., & Bakermans-Kranenburg, M. (2011). A global perspective on child sexual abuse: Meta-analysis of prevalence around the world. *Child Maltreatment*, 16, 79–101. <https://doi.org/10.1177/1077559511403920>
 102. Sumampouw, N., Otgaar, H., & de Ruiter, C. (2020). The relevance of certain case characteristics in the successful prosecution of child sexual abuse cases in Indonesia. *Journal of Child Sexual Abuse*, 29(8), 984–1003. <https://doi.org/10.1080/10538712.2020.1801930>
 103. Talarico, J. M., Berntsen, D. & Rubin, D. C. (2009). Positive emotions enhance recall of peripheral details. *Cognition and Emotion*, 23(2), 380–398. <https://doi.org/10.1080/02699930801993999>
 104. Thackeray, J. D., Hornor, G., Benzinger, E. A. & Scribano, P. H. (2011). Forensic Evidence Collection and DNA identification in acute child sexual assault. *Pediatrics*, 128(2), 227–232. <https://doi.org/10.1542/peds.2010-3498>
 105. Thoresen, C., Lønnum, K., Melinder, A., & Magnussen, S. (2009). Forensic interviews with children in CSA cases: A large-sample study of Norwegian police interviews. *Applied Cognitive Psychology*, 23(7), 999–1011. <https://doi.org/10.1002/acp.1534>

106. Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, 185(4157), 1124–1131.
107. Vanderlei, L. C. M., Pastre, C. M., Hoshi, R. A., Carvalho, T. D. D., & Godoy, M. F. D. (2009). Basic notions of heart rate variability and its clinical applicability. *Brazilian Journal of Cardiovascular Surgery*, 24, 205–217. <https://doi.org/10.1590/S0102-76382009000200018>
108. Villarejo, M. V., Zapirain, B. G., and Zorrilla, A. M. (2012). A stress sensor based on Galvanic Skin Response (GSR) controlled by ZigBee. *Sensors* 12, 6075–6101. <https://doi.org/10.3390/s120506075>
109. Walsh, W. A., Jones, L. M., Cross, T. P., & Lippert, T. (2010). Prosecuting child sexual abuse: The importance of evidence type. *Crime and Delinquency*, 56(3), 436–454. <https://doi.org/10.1177/0011128708320484>
110. Watkeys, J. M., Price, L. D., Upton, P. M., & Maddocks, A. (2008). The timing of medical examination following an allegation of sexual abuse: is this an emergency?. *Archives of Disease in Childhood*, 93(10): 851–856. <https://doi.org/10.1136/adc.2007.123604>
111. Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063–1070. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.6.1063>
112. Želvienė, P., Daniūnaitė, I., Hafstad, G. S., Thoresen, S., Truskauskaitė-Kunevičienė, I., & Kazlauskas, E. (2020). Patterns of abuse and effects on psychosocial functioning in Lithuanian adolescents: A latent class analysis approach. *Child Abuse & Neglect*, 108, Article 104684. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104684>
113. Žukauskienė, R., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Segal, A., Ustinavičiūtė-Klenauskė, L., & Santtila, P. (2023). The lifetime prevalence of child sexual abuse assessed in young adults in Lithuania. *Child Abuse & Neglect*, 138, 106061. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106061>

CURRICULUM VITAE

Education

- 2017-2023 Doctoral student (Mykolas Romeris University)
- 2013-2015 Master's degree in Legal psychology (Mykolas Romeris University)
- 2009-2013 Bachelor's degree in Psychology (Mykolas Romeris University)

Work experience

- 2020-2023 Junior researcher at Mykolas Romeris University
- 1) 2020-2023 UNCOVABUSE: Uncovering Child Sexual Abuse: Assessment of Life-time Prevalence and Development of Lithuanian version of Simulated Interview Software (EIT) (project No 01.2.2-LMT-K-718-03-0067)
 - 2) 2022-2022 A study of legal regulation of domestic violence (project No 41P-3-(4.11)/2022-01-20 Nr. 2ST-18)
- From 2018 Lecturer at Mykolas Romeris University (psychological counselling, psychological assessment of personality, introduction to psychology, social psychology, legal psychology)
- From 2015 Psychologist in private practice

Išsilavinimas

- 2017-2023 Doktorantūros studentas (Mykolo Romerio universitetas)
- 2013-2015 Teisės psichologijos magistro laipsnis (Mykolo Romerio universitetas)
- 2009-2013 Psichologijos bakalauro laipsnis (Mykolo Romerio universitetas)

Darbo patirtis

- 2020-2023 Jaunesnysis mokslo darbuotojas Mykolo Romerio universitete
- 1) 2020-2023 UNCOVABUSE: Seksualinės prievartos, patirtos vaikystėje, atskleidimas: paplitimo vertinimas ir simuliuotosios interviu programinės įrangos (EIT) kūrimas (projekto Nr. 01.2.2-LMT-K-718-03-0067)
 - 2) 2022-2022 Teisinio reguliavimo smurto artimoje aplinkoje studija (projekto Nr. 41P-3-(4.11)/2022-01-20 Nr. 2ST-18)
- Nuo 2018 Lektorius Mykolo Romerio universitete (psichologinis konsultavi-

mas, psichologinis asmenybės vertinimas, įvadas į psichologiją, socialinė psichologija, teisės psichologija)

Nuo 2015

Psichologas privačioje praktikoje

Publications on the topic of the dissertation /

Publikacijų disertacijos tema sąrašas

1. Segal, A. (2020). Veiksniai, darantys įtaką nepilnamečių parodymų kokybei: sisteminė kokybinių tyrimų literatūros analizė. *Socialinis darbas: Mokslo darbai*, 18 (2), 81-93. <https://doi.org/10.13165/SD-20-18-2-06>
2. Girdenis, T., Zajančauskienė, J., ir Segal, A. (2022). Jaunesnio nei 16 metų asmens tvirkimo ir seksualinio prievartavimo atribojimo problemos Lietuvos teismų praktikoje. *Jurisprudencija*, 29 (1), 106-121. <https://doi.org/10.13165/JUR-22-29-1-05>
3. Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., Kaniušonytė, G., & Santtila, P. (2022). Avatars with child sexual abuse (vs. no abuse) scenarios elicit different emotional reactions. *Psychology, Crime & Law*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2022.2082422>
4. Zhang, Y., Segal, A., Pompedda, F., Haginoya, S., & Santtila, P. (2022). Confirmation bias in simulated CSA interviews: How abuse assumption influences interviewing and decision-making processes? *Legal and Criminological Psychology*, 27, 314-328. <https://doi.org/10.1111/lcrp.12213>
5. Segal, A., Kaniušonytė, G., Bakaitytė, G., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). The effects of emotions on the assessment of child sexual abuse interviews. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s11896-022-09571-1>
6. Žukauskienė, R., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Segal, A., Ustinavičiūtė-Kleauskė, L., & Santtila, P. (2023). The lifetime prevalence of child sexual abuse assessed in young adults in Lithuania. *Child Abuse & Neglect*, 138, 106061. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106061>
7. Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Kleauskė, L., Haginoya, S., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (manuscript submitted for publication). Are Emotions and Psychophysiological States Experienced When Observing a Child Sexual Abuse Interview Associated with Confirmation Bias in Subsequent Question Formulation?
8. Segal, A., Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Kleauskė, L., Haginoya, S., Zhang, Y., Pompedda, F., Žukauskienė, R., & Santtila, P. (2023). Associations between emotions and psychophysiological states and confirmation bias in question formulation in ongoing simulated investigative interviews of child sexual abuse. *Frontiers in Psychology*. 14:1085567. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1085567>

**Presentations at conferences on the topic of the dissertation /
Pranešimų konferencijose disertacijos tema sąrašas**

1. Girdeņis, T., Segal, A. (2019). Seksualinio prievartavimo atbrijimo nuo jaunesnio negu šešiolikos metų asmens tvirkino problema. Žodinis pranešimas mokslinėje - praktinėje konferencijoje "Besikeičiančios visuomenės iššūkiai baudžiamajai justicijai", gegužės 16 d., Vilnius, Lietuva.
2. Girdeņis, T., Zajančkauskienė, L., Segal, A. (2019). Delimitation Problem in Child Sexual Abuse Cases with Children Under the Age of Sixteen. Poster presentation at the Domestic violence cause, consequences and management conference, Vilnius, Lithuania.
3. Segal, A., Žukauskienė, R. (2019). Factors that impact children`s competence to testify: systematic analysis of qualitative data. Poster presentation at Poster presentation at 2019 annual conference of the European Association of Psychology and Law (EAPL), Santiago de Compostela, Spain.
4. Segal A., Pompedda F., Haginoya S., Kaniušonytė G., Santtila P. (2022). Simulated interview avatars with child sexual abuse (vs.no abuse) scenarios elicit different emotional reactions. Poster Presentation at the 26th Biennial Meeting of the International Society for the Study of Behavioural Development (IS-SBD), Rhodes, Greece.
5. Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Segal, A., Žukauskienė, R. (2022). Prevalence and Patterns of Child Abuse in Nationally Representative Sample in Lithuania. Poster presentation at the Annual Conference of the European Network on Gender and Violence (ENGV), 8 – 10 June, Copenhagen, Denmark.
6. Segal, A., Kaniušonytė, G., Bakaitytė, A., Žukauskienė, R., Santtila P. (2023). Role of emotions in the assessment of CSA interviews. Poster presentation at the InPACT conference, Lisbon, Portugal.
7. Bakaitytė, A., Segal, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Kleņauskė, L., Žukauskienė, R. (2023). The co-occurrence of different forms of childhood abuse. Poster presentation at the InPACT conference, Lisbon, Portugal.
8. Ustinavičiūtė-Kleņauskė, L., Bakaitytė, A., Žukauskienė, R., Segal, A., Kaniušonytė, G. (2023). Perpetrators of different forms of child sexual abuse in a nationally representative sample of Lithuania. Poster presentation at the InPACT conference, Lisbon, Portugal.
9. Segal, A, Bakaitytė, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Kleņauskė, L., Haginoya S., Zhang, Y., Pompedda F., Žukauskienė, R., Santtila P. (2023). Associations between psychophysiological indicators and question formulation in ongoing simulated investigative interviews of child sexual abuse. Lietuvos psichologų kongresas 2023, Vilnius.
10. Segal, A., Kaniušonytė, G., Ustinavičiūtė-Kleņauskė, L., Haginoya, S., Zhang, Y., Pompedda, F., Žukauskienė, R., Santtila, P. (2023). Associations between emotions and confirmation bias in questions formulation in real time in ongoing simulated investigative child sexual abuse (CSA) interviews. Poster presentation

at 2023 annual conference of the European Association of Psychology and Law (EAPL), Cluj-Napoca, Romania.

11. Segal, A. (2023). Emocijos ir patvirtinimo šališkumas vaikų, galimai patyrusių seksualinį smurtą apklausose. Baigiamoji UNCOVABUSE projekto konferencija 2023. Vilnius.

Segal, Aleksandr

EMOTIONS AND CONFIRMATION BIAS IN SIMULATED CHILD SEXUAL ABUSE INVESTIGATIVE INTERVIEWS: daktaro disertacija – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2024. 82 p.

Bibliogr. 68-75 p.

Allegations of child sexual abuse often present procedural challenges, primarily stemming from a lack of supporting evidence. In these instances, the child interview emerges as a pivotal element in the investigation, underscoring its significant importance. It is strongly recommended that interviewers adhere to best practices to facilitate the child in providing pertinent details related to the case. Employing open-ended questions is advised to reduce the risk of introducing suggestive influences and contaminating the child's narrative. Despite these recommendations, research indicates a tendency among interviewers to deviate from best practices, resorting to leading and confirming questions. Literature analysis suggests a connection between confirmation bias and the tendency to ask closed questions, with emotions playing a role in this deviation. Particularly in cases of child sexual abuse, emotions come into play, and their psychophysiological correlates serve as indicators of the cognitive demands of the task and are related to confirmation bias. This thesis aimed to explore the relatively unexplored realm of interviewer emotions and their correlation with confirmation bias in investigative interviews related to child sexual abuse. To achieve this objective, a series of pre-planned experimental studies were conducted, with slight modifications based on prior experiment outcomes. A contemporary approach was adopted, involving the objective measurement of facial emotions through a facial recognition engine, the assessment of psychophysiological responses using wireless portable sensors, and the manipulation of stimuli through virtual child avatars and scenarios depicting alleged sexual abuse. The findings from these studies unveiled a preliminary understanding of the interplay between emotions, psychophysiological indicators, and confirmation bias in the assessment and execution of child sexual abuse interviews. This knowledge contributes to a better understanding of how training for such interviews can be improved.

Pareiškimai dėl seksualinės prievartos prieš vaikus dažnai sukelia procesinių sunkumų dėl to, kad dažniausiai trūksta patvirtinančių įrodymų. Tokiais atvejais vaiko apklausa tampa svarbiausiu tyrimo elementu, todėl pabrėžiama jos svarba. Rekomenduojama, kad apklausų atlikėjai laikytųsi geriausių praktikų rekomendacijų, kad vaikui būtų lengviau papasakoti svarbią, su byla susijusią, informaciją. Atvirų klausimų formulavimas mažina riziką, kad vaiko pasakojimas nebus iškraipytas netinkamais klausimais. Nepaisant šios rekomendacijos, tyrimai rodo, kad apklausų atlikėjai yra linkę nukrypti nuo geriausios praktikos ir naudoti uždarus, įtaigius ir patvirtinamuosius klausimus. Literatūros analizė atskleidė esant patvirtinimo šališkumo ir polinkio užduoti uždarus klausimus ryšį, emocijoms vaidinant svarbų vaidmenį šiame nuokrypyje nuo normų. Seksualinio smurto prieš vaikus atvejais pasireiškia emocijos, o jų psichofiziologiniai parametrai yra užduoties kognityvinių poreikių rodikliai ir yra susiję su

patvirtinimo šališkumu. Šiame darbe buvo siekiama ištirti santykinai netyrinėtą apklausos atlikėjų emocijų sritį ir jų ryšį su patvirtinimo šališkumu tiriamosiose apklausose, susijusiose su seksualiniu smurtu prieš vaikus. Šiam tikslui pasiekti buvo atlikti keli iš anksto suplanuoti eksperimentiniai tyrimai, kurių eiga buvo koreguota, atsižvelgiant į ankstesnių eksperimentų rezultatus. Taikytas naujoviškas metodas, apimantis objektyvų veido emocijų matavimą, naudojant emocijų veide atpažinimo platformą, psichofiziologinių reakcijų vertinimą, naudojant belaidžius nešiojamuosius jutiklius ir manipuliavimo stimulais, naudojant virtualius vaikų avatus ir scenarijus, vaizduojančius galimą seksualinį smurtą. Šių tyrimų rezultatai atskleidė preliminarų supratimą apie emocijų, psichofiziologinių rodiklių ir patvirtinimo šališkumo sąveiką, vertinant ir vykdant vaikų, galimai patyrusių seksualinį smurtą, apklausas. Šios žinios padeda geriau suprasti, kaip būtų galima pagerinti mokymus, skirtus rengti tokius apklausų atlikėjus.

Aleksandr Segal

EMOTIONS AND CONFIRMATION BIAS IN SIMULATED CHILD SEXUAL
ABUSE INVESTIGATIVE INTERVIEWS

Daktaro disertacija
Socialiniai mokslai, psichologija (S 006)

Mykolo Romerio universitetas
Ateities g. 20, Vilnius
Puslapis internete www.mruni.eu
El. paštas roffice@mruni.eu
Tiražas 20 egz.

Parengė spaudai Martynas Švarcas

Spausdino UAB „Šiaulių spaustuvė“
P. Lukšio g. 9G, 76200 Šiauliai
El. p. info@dailu.lt
<https://siauliuspaustuve.lt>

